

Wonnoo doo.....

Tinndi
e demngal Pulaar

LOOWDI

1-SAMMBA E 'BII MBAROODI-----	4
2-YOYE BOJEL-----	12
3-JAWDI JINNEEJI-----	16
4-LAAM'DO PUUNTA'DO HAA FOOLA -----	21
5-FENOOBE 'DIDO-----	29
6-FAATUMATA MANNA E JOOM WEENDU-----	32
7-SAMMUNNDE E WOJERE-----	36
8-GORKO MAW'DO LAAM'DO E 'BIYUM-----	41
9-HOL KO ADDANI MAAYDE NIB'BI'DDE-----	43
10-DEMMBA E BOJEL NGONTII REMOOBE NEBBE--	45
11-GORKO KIROOWO-----	49
12-FOWRU BOJEL E RAWAANDU LADDE NAYEERU—	54
13-BAD'DO 'BOGGOL E DAANDE MUM-----	57
14-FOWRU E 'BII MBEEWA-----	62
15-'BIBBE YAAYA-----	64

Sammba e ʼBii Mbaroodi

Mawbe ndeen ina kaalatnoo, ina waawi wonde goonga, ina waawi kadi wonde fenaande... Wadiino e jamanuuji jawtudi, biibe Aadama kanum e daabaaji ina kaaldatnoo. Wadiino e leydi ngootiri debbo gooto ina wiye Faatumata, oon Faatumata ko joom sahaa wonnoo, jooddo haa ko doon waawi haafde. Alla wadi baawde mum o dani bingel gorel gootel e joom suudu makko. ʼBingel ngel ina wiye Sammba. Ndeen Sammba yahii haa fuddii yaaftaade, dum woni Sammba naatanii cagataagal, doon tan laamdo oo natti (maayi), dum wadi lor mawdo e faatumata. Alaa fof ko waawi weltinde mbo so wonaa bingel makko ngel hono Sammba. O mbo joginoo ngesa, ngesa baa ko ngesa wiro; nde o yahi to ngesa baa fof, Sammba heddotoo ko ina diw-diwna ina sor-sorta e nder kudooli sara yummiraado oo. Wadi jalawma gooto, Sammba ina fijatnoo caggal ngesa baa, haa yii ngaska ngoota, o heddii o mbo yuurnoo haa o yii biddo mbaroodi ina lelii nder. ʼBingel mbaroodi ndii, ko kanum tan jallata doon. Yummiraado oo, so finii tan o dawat jalla waande, artataa so wonaa jamma. Nde Sammba rewi sunnaade haa yottii; dum haawi bingel mbaroodi ndii, sabu alaa fof ko suusnoo yottaade ngaska kaa. Ndeen tan bingel mbaroodi ngel ummii, soppinii. Nde Sammba yiino bingel mbaroodi ngel, ina

soppiniima haa gite maɓɓe mbaddii rew, doon tan kulol jaggi Sammba. Mawɓe men ndeen ina kaalatnoo mbii daabaaji ina kaaldatnoo e yimɓe, haa laabta cer. Nde fii mbaroodi soppinii nde wii: Holi aan? Hol ko pod daa wonde, daabaa mo alaa leefi? Sammba jaabii wii: miin woni bingel Aadee, miin woni nedɗo, fii nedɗo; mi wonaa daabaa. Ko jinnaado am jeyi ngesa wiro ba nji daa ba.

Bingel ndii mbaroodi wii: Nedɗo fii nedɗo, mi nanii neene am ina haala haala mon, sabu ko onon furi famɗude bonande e amen.

Doon tan Sammba wii: Miin e hoore am, mi nanii lejol mon ngol; mbele wonaa neene maa woni biyeteedo “Gaaynde”?

Ndeen tan bingel mbaroodi ndi wii: Ko neene am tigi woni Gaaynde!

Ɗoon Sammba jokkiti haala mum, wii: Eyyo! Gaaynde! Ɗii Gaaynde!
Kawral hakkunde leyƴi men, ɗiɗi ɗii ina tiɗi; kono mido ndaardu maa
cehilaagal, gilli hakkunde men.

Gila ndeen gilli puɗi hakkunde maɓɓe. Ɗe nallata ko fijjude gila
puɗal haa mutal, saraaji ɗii fof ebe njirlotonoo, heen sahaa nih ɓingel
mbaroodi ngel ina jaɓa turaade Sammba ɗabba e dow mum. Ɗuum
wadi so Sammba ina hoota, alaa kulol wirtaade won e nokkuuji e ladde
ndee haa yottoo nokku mum. Kono ko huunde nde, ɓingel mbaroodi
hulantaa Sammba, hade mum hawrude e neene mum. E ɗeen balde
yumma mum mbaroodi fudɗi sikkitaade, ndeen tan ndi wi ɓingel ngel:
ɗee balde fof, mido teskii so mi artii balngol (uurngol) nedɗo e nokku
men hee.

E dow ɗuum ɓingel mbaroodi yiɗaa yumma mum annda goonga oo.

Ɗingel mbaroodi ina woowi so Sammba hootii, o ƴetta koɓooje o fawa
e batte teppe mum, haade yumma mum anndude.

Ndeen Sammba jooɗiima balde tati yahaani to mbaroodi; ɗum addani
ɓingel mbaroodi miijooji no feewi, heddi e ngel wiya e hoore maggel
maa taw, Sammba ko kaaɓɗo pijirlooji amen ɗii? Walla yoo taw
Sammba ina selli?

Wadi jalawma gooto yumma mum ɓingel mbaroodi ngel arti ina
addori jungo e koyngal nedɗo. Nde ɓingel baroodi ngel yi ɗum tan
hakkille mum arti e Sammba; hakkille oo jiiɓii, heddi engel yaha e

ngel arta a ngel sikki yumma maggel addi ko jungo Sammba e koyngal mum. Heddi engal sunnoo haa ngel yi jungo e koyngal fof, yiye mum ina njuuti, ina buri yiye Sammba. Ngel wii: dum wonaa Sammba.

Duum fof e waade noon bii mbaroodi jabaani naamde teewu ngu; sabu aadi mo o fibondiri e Sammba o. Ngel aadondiriino e Sammba ngel naamataa teewu nedfo. Jango mum Sammba watti yahde to bii mbaroodi.

Nde bingel mbaroodi yi sehil mum, tan anndi tigi won muusalla mo sehil mum hebi; sabu duum o ardaani e softeende nde o ardatnoo ndee. Nde gite maɓbe kawri tan, Sammba fetti bojji, o woyi, o woyi haa becce keewi bojji. Doon tan bingel mbaroodi ngel hiibilii mbo, jodfini mbo, doon tan Sammba wii: Gido, feere am bonii!

Bingel mbaroodi ngel wii: Haa! Hol ko yani e maada? Nde yahi haa Sammba yahi haa wii ina haala tan gite mum mbeddii gondi. Ndeen o rewii woyde, haa o woyni bingel mbaroodi ngel e hoore mum, noon tan, o wi: ko hannde wadi balde tati haa yahdi e naange mi yiyaani neene am, mi yiyaani hay jiido dum; ko o jahnoodo teenoyde ledde, gila ndeen haa hannde o yiyaaka. Kono jande o wayrata yiyeede ndee, golloowo gooto wii nanii wullaango to woddi ina huli so alaa do mbaroodi songi nedfo. Bingel mbaroodi ngel wii: So mi hollii ma jungo neene ma ada anndita?

Sammba wii: Eey ina anndita. Ndeen tan bingel mbaroodi ngel ardi,
Sammba rewi heen; nde be njottii nokku do o soornunoo teewu nguu
do, tan nde Sammba yiinoo jungo ngoo tan o hebtini jungo neene
makko. Doon tan o jokki bojji; heddii bingel mbaroodi ina fuunta ina
mooyta mbele Sammba ina deyfa, ombo wiya gorko woyataa,
tiinnota, haanaani woyde; doon o wii: Sammba!

Sammba jaabii: Haa! Gido!

Bii gaynde wii: Yah teenoy ledde haa heewa!

Hade Sammba artude tawi bii Gaaynde asii gasgal mawngal; nde
Sammba arti yi gasgal ngal naamndii: ko dum woni?

Bii Gaaynde oo wii: Hejo kootaa law, ko ngon mi e dow mum koo so
gasii humpataa ma. Bii Gaaynde ina asa fodde balde jeedifi
gasnaani, heddii a ngel yetta ledde, kudooli e ngel fawa e ngaska hee,
ngel werti heen salli nguru. Duum woni ko wiyetee yuubiti, alaa noon
ko woni nder ngaska kaa so wonaa ledde, de ngel hubbi haa wonti
yulbe bodeeje coy. Oo yuubiti ko mbele o jaggira yumma makka haa
o weltina sehil makko o. Ndeen ngel gasnii, ko ngel gollatnoo ngel
yetti teewu ngu, ngel fawi dow salli nguru o. Ndeen neene makko arii
ina wari barogel, o yottii o yii teewu nguu ina fawii e salli nguru hee, o
wii: mbele a jaamaani teewu ngu haa jooni? Bidfo o wii, mi yidaa
oon teewu.

Yumma oo wii: Wadde naam barogel ngel, miin mi jaama oo gaa; so a

heddi mi jaama. Doon tan heddii ombo nuurmoo, mi yiyaani ko foti no ngel cukalel haamnaade; hol fof no huunde ladde wiirata yidaa oo teewu daatdo? Ko o haalata koo fof, hakkille makko ina woni e teew pawiiido e dow salli nguru hee; hay o gasnaani haalde o fayi to salli nguru to, o yottii joodaade mbo, fof e yortaade mbo nder ngaska hee woni gootum. Ndeen bii Gaaynde artiri heen leydi haa majjiti, o yetti catal jammi o fawi dow heen. Ndeen ngel gasnii golle maggel, heddii engel woya engel woya haa becce maggel mbatti yerde.

Nde weetnoo, ngel joodii haa Sammba ari; nde yahnoo haa Sammba yotti ngel wii Sammba: Mi ittaniima mette, mi warii neene am. Sabu enen fof ko en sago wooto, sabu en ngontii banndiraabe, so duum yawtii njid mi ko ngon den e nokku gooto. Ndeen Sammba wii nanii, mi jabii; be nanondiri ebe ngonda. Cukaagu maɓbe fof ko kambe mbaddi, subaka fof mo Alla wadi, Gaaynde naatat e ladde, yaha waajoyde, so artii, Sammba jagga mbardi, hirsaa, hutta, taɗa, duppa, so gasi be jaama. So yahii haa kikiide, be njokka e pijirlooji maɓbe. Ko noon sehilaabe bee ngoori haa Gaaynde woni kalaldi mawndi. Wadi sahaa, Gaaynde wadti hulde baaldigal maɓbe, sabu wadti tuuyeede teewu neddo; wadti so o sooyiima Sammba ina ara, o faayda dum e mbardi moyɗiri; ko woni goonga, Gaaynde anniyii ko meedde teewu neddo so dum selaani. Wadi jalawma gooto ebe njoododi, Gaaynde wii: Sammba!

Sammba wii: Naam, gidó!

Gaaynde wii: Jooni en ngoni sagataaƙe mawƙe, kala no Alla fodnu maa kaa nedƙo tan, miin e hoore am kala no Alla fodni mi, ittataa ko mi daabaa. Aan a hootat wuro tawtoyaa yimƙe, min ne ko e ladde tan keddotoo mi e nder daabaaji. Kono mido wasiyomaa, hoto nimsa maa won heen; so Alla jabii a jaasataa banndi'en. So yahii haa jamma ko jengi koo fof, so tawii a nanii wullaango am, kala ko njagguno ɗaa woppu, ndoganaa kam; kala ko ɗum waawi wonde hejo e am so tawii a ari e am, mi nafete no feewi. Kadi mi falanomaa bonandeeji garoyooji. Nande fof a hebaani arde e am, maa mi faamane (anndane) mi jaggirtaama a araani. Kono Sammba mido jaagi maa wadi gilli e hoolaare wonnde hakkunde men ndee, hoto fof noddir am "luuƙa-kunungal". Sammba wii, mi nanii, mi jabii. Doon Gaaynde naati e ladde, Sammba fayti wuro. Sukaaƙe wuro, ina keewi renndude ina pija, Sammba ina foti taweede e maƙƙe. E nder ɗiin pijirlooji ko basondiral, moni fof ina holla giyi mum ko kam buri; Sammba noon alaa hay batte, ko ɗuum wadi fittaandu mum, faadi ronki ɓooyde ɗoon. Sammba yahi leloyii, ɓooytaani o nani Gaaynde ina ɗuura to nder ladde too: ɗoon tan Sammba girbitii fayi to gidó mum, Gaaynde. Nde o yottii, Gaaynde rokki mbo gay teemedere, baali teemedere. Duum wadi oon jamma fof, ko innde Sammba tan haalettee. Nande heen Laamɗo wii alaa mo rokkata biyum debbo, so wonaa baawɗo

addande dum mbaroodi nguurndi. Nande heen Sammba yahi to
Gaaynde, o haalani Gaaynde haaju oo. Gaaynde wii: Sammba, jango ar
ngaddor aa malfal, kono hoto loow e maggal kure, ko conndi loowataa
heen; so mi yaltii fof tukaa e am, noon woni pii daa mi, mbayaa no
kulfo nih, mi saama, so a arii am njaggaa e nofru am nawaa mi to
laamfo too. Nande heen Sammba wadi no Gaaynde wiirunoo dum
nih; Sammba wonti esum laamfo. Duubi tati fawtii heen laamfo
maayi, noon woni Sammba banti laamu ngu. Wadi jamma gooto,
Sammba ina lelii dow leeso mum daatngo, joom suudu mum ina
boosa dum, doon o nani Gaaynde ina luuka, noon o wii: ngal
daabaayal, ngal kunungal luubngal ngal, daabaayal lorii kam, torlii
kam. Sammba joodii haa booyi ummii tawoyi Gaaynde to woni too;
ndeen o yotti, Gaaynde wii: e nder balde garooje dee, jaw daabaaji ina
jogori arde; jooni noon, mi sawtani maa ma sefre, yeewa no
moƴƴinirtaa dum, hay so a yoornat kebaa no ndeentori daa. Kono a
anndaa ko mbi daa kam koo mi nanii dum, miin noon ko mi dalnoodo
ma. Gaaynde deƴƴinii haa booyi noon wii: Sammba!
Sammba jaabii mo wii: Naam Gaaynde!
Gaaynde wii: Bam labi maa kii coppaa kam!
Sammba wii: Mi soppu maa?
Gaaynde wii: Eey! Soppu am!
Sammba wii: Ada anndi miin kay, mi waawaa soppude ma!

Gaaynde wii kadi: Mbii mi yoo a soppu am! So a soppaani mi tan jooni njiyaa bone!

Sammba heddii ina wada yahaa-ngartaa, sabu ko dum huunde tiidnde hakkunde maɓɓe; doon tan, o anndi Gaaynde wayliima, o anndi so o soppaani Gaaynde tan feewataa; ndeen tan o suuti laɓi kii, o soppi Gaaynde; yiiɗam waacii; Gaaynde wii kadi: Yuw am laɓi maa ki e wirngo! Sammba yuwi mo, doon Gaaynde wii: A yii? Dee barmande hay batte ko de mbaɗataa mi. Barmande jawnde ina sella, kono kongol mawngol abada sellataa. Sammba nde njii daa bokki moodon kii wilti fof, dum woni mi dalii aduna. Albarka maada!
Gila duum wadi, Gaaynde e bingel Aadama kawrataa.

Yoye Bojel

Won gorko gooto, mo wojere lebtunoo no feewi. Sabu duum, bojel yahatno bonnoya ngesa makko. Dum muusii gorko oo, haa ko doon waawi haafde. Ndeen o wii, "Sikke alaa, dum ko golle bojel tan wonata; ko bojel tan gollata dee golle bonde. Dum ne sikke alaa, mi jaggat ngel!"

Gorko yahi tuufoyii bojel. Nde yahnoo haa weeti, gorko dawdi e biyum; be tawi pelol mabbe jaggii bojel. Doon gorko oo jaggi bojel habbii dum haa biici, gorko oo wii, "Mor! Anndi kay Alla jaggii ma hannde!"

O jaggi bojel; o totti bingel makko, o wii suka oo, "Naw bojel ngel nduppoyaa dum!"

Cukalel ngel, jaggi bojel, nawi dum cuudi. Suka wayri ina yaha, haa bojel wii dum, "Aan kam mbar ada siftora ko baaba maa wiino maa koo dey?"

Suka oo wii, "No feewi! Baaba am wii ko yoo mi naw ma cuudi, mi hirsaa, mi hutta, mi duppa maa hade makko arde."

bojel wii, "Aan noon hay batte ko paam daa e haala baaba maa kaa. Baaba maa wii maa ko yoo a naw am cuudi, njaggaa gertogal, kiirsanaa kam, kuttaa, nduppaa, naamen hade bottaari yonde."

Ndeen tan, suka oo wii ko miin woni mo faamaani, ko baaba am haali koo. Ndeen tan suka jaggi gertogal, hirsi, hutti, duppi, badini, be naami. Bojel naami haa watti ahtude. Bojel wii suka oo, "Jooni kay,

wad feere ndokkaa mi, ko cuddii mi, haa mi sora les diwre too, mbele mi daano seeda."

Suka oo totti ngel wudere, kanum ne ari lelii sara bojel. Doon tan bojel sortii, hebi dah soppinii, haa sooyni gorko oo ina ara. Ndeen gorko yottiima wii suka oo: "Hoto bojel ngel woni?"

Suka oo wii, "E ngel doo lelii!"

Baabiraado oo wii suka oo, "E ngel lelii? Mbele wonaa mbiinoo maa mi ko yoo a duppu ngel hade am arde?"

Ko be kaaldata koo fof, bojel ina hedtii, ina ndaara hakkunde bidfo e baaba mum.

Bidfo oo wii baaba mum: "Bojel wii ko mi faamaani ko mbii daa kam koo. Ngel wii: Mbii daa ko yoo mi jaggu gertogal, mi hirsaa, mi hutta, mi duppa, ngel jaama. Min ne, njaggu gertogal gootal kirsu mi, kuttu mi, nduppu mi, ngel jaami. Jooni noon ngel soroyii les danke, engel daanii."

Gorko oo foodi danke kii, dimmbini haa ledde makki caami, mbele bojel ina maaya. O anndaa, so wonaa, o nani bojel ina jala caggal makko. Ndeen tan o riddii bojel. Bojel dogi, ina diwi yaha, haa yottii to baylo gorko. Bojel wii baylo oo, "Cuudee kam! Gorko e biyum ina ndewi e am."

Baylo wii, "Mi jabii." Noon o naatni bojel nder mbasu. Booyaani tan gorko e biyum njottii. Be mbii baylo oo: "Bojel rewaani doo?"

Baylo oo wii:"Alaa!". Gorko wii Baylo, "Jooni kay rokku min pooftoo doo haa booya seeda. Ko min maaybe dogdu. Alla bonnii bojel haa waawi dogde."

Duum woni, be ngari, be njoodii sara mbasu ngu. Bojel woni e nder mum ngu. Booytaani, joom suudu baylo oo ari, addii naamdu baylo. Ndeen be pudfii naamde haa booyi. Baylo siftori bojel. Ndeen o yettii longere o naatni jungo makko e nder mbasu, o totti bojel.

Doon gorko oo wii, baylo, "Ko wadi ada naatna jiiri to nder mbasu too?"

Baylo wii: gorko oo, "Biyam mooftantu mi ko o jahdo aynoyde, artaani tawo."

Yahi haa booyi seeda, bojel wii, "Weed am hettere teewu!"

Baylo oo wii: "Teewu oo gasii!"

Bojel wii, "Tiidno, hokku am mi jaama, sabu heege ne ndaara warde mi."

Gorko e biyum tinaani, yiiwoonde ko ko ruylini, ndeen be njaltii boowal. Bojel dogii, be ndewi e bojel ebe ndoga. Bojel naati nder ngaska. Doon tan gorko oo wii: "Jooni kay mi jaggat ngel."

O wii suka oo yoo yah, o addoya peel, o ara. Ndeke gaska kaa ko njaaka haa wodfoyi, bojel ko ko asi ngaska ina wadi dum luurooji haa keewi, doon o yaltiroyii bange godfo. Ngel yahi, ngel boornoyii comci nedfo, ngel ari ngel wii: "Gorko! Ko ngasa daa toon?"

Ɓe njaabii, Ɓe mbii, "Ko wojere amen min njaltinta!"

Bojel wii Ɓe: "Weed am peel oo, mbele mi walla on, sabu on tampii no feewi." Ɖoon tan o Ɓoori comci ɗii, o naati e ngaska hee, o majjiri Ɓe. Noon woni gorko oo sikkitaaki, ko bojel tan waawata wonde. Gorko wii tampii bone bojel ngel. O jaggi jungo suka oo Ɓe njahi.

Jawdi Jinneeji

Mi haalana on haala gorko gooto. Oon gorko ina joginoo Ɓiɓɓe njoyo. E nder Ɓiɓɓe njoyo Ɓee, heen nayo ko rewɓe. Keddiido oo, ko gorko. Noon Ɓe ngoori, haa Ɓiɓɓe rewɓe Ɓee nduuna (kaddinaa). Ɖidɗo gorko oo kaɗum duhiima artiraama galle baaba mum. O wondi e jiknaaɓe makko, haa o woni sagata gorko; haa o yonti waɗde galle. Kono ɗuum neworaaki mbo, sabu jiknaaɓe Ɓee ngalaa, ngalanaa ɗum feere.

Wadi sahaa gooto, kaɗko suka oo, o joodii ombo miiɗoo, haa Ɓooyi tan; o wii feere ko yoo o yotto ceerno mbele ina feewnana mbo huunde ko ina wallita mbo e caɗeele makko ɗee. Nde yahnoo, haa o yottii, ceerno o, o salmini mbo. Ndeen o wii ceerno o: "Addi mi ɗoo ko haaju, udduɗo hoore am no feewi. Baaba am mawnii, heɓaani hay huunde e jawdi. Banndiraɓe am rewɓe Ɓee ne ngalaa hay huunde,

miin ko am koo haaletaake. Hannde giy'iraaɓe am fof mbaadii galleeji, ko miin tan woni mo wadaani hay huunde. Alaa ko hadi mi wadde galle so wonaa ko min miskineeɓe."

Ndeen Ceerno oo jaabii mbo,wii: "So Alla jabii dum newoto. Kono mido haalan maa gedel."

Suka oo jaabi wii: "Ko ngeel gedel woni?"

"Mido tinndin maa no pod daa wadde; a dawat, njahaa haa njotto daa wuro mawngo. Ko Alla buri mawnude. So a yottiima wuro ngoo, a tawat a ngo njiimi e maayo mawngo. Ngoon maayo neddo waawaa taccude ngo so wonaa laana. So Alla wallii ma, haa a yottiima wuro ngoo, ndaar nokku ceerno do njippoto daa, ngonaa do makko doo, lebbi jeegom. Nde lewru jeedaɓuru nduu timmi fof, njahaa to maayo too looto daa. A wayrat ada lootoo haa, bii joom maayo ngoo aran maa, naw maa to suudu mum. Maa wonda e maɓɓe duubi jeedidi, so Alla jabii, maa a yeenj. So a yeenjii, maa yii alaa ko humpat maa e aduna. So neddo wondii e biɓɓe ndiyam, hebat ganndal keewngal no feewi.

Suka oo wii, faamii, yoo ceerno oo haalan mbo nde o yahata to wuro, ngo o wii ngoo.

Ceerno oo wii suka oo: "Wonaa jooni-jooni njahataa, so Alla wadii, a hebbii duubi sappo e jeedidi, ko ndeen pot daa yahde toon. Mbaasa wayrude gaay. Wuurde mi e waasde mi wuurde fof. Laawol ngol hoto

a waas yahde ngol.

Suka oo hooti wuro mum'en. Alla resi'en, reeni'en haa suka o dapii duubi sappo e jeedifi. Wadi jalawma gooto, o fini, o yetti sasa makko, o jaggi laawol. Ndeen o bamii yahde, ombo yaha gila do o wirtotonoo guroj haa o yottii gure mawde.

Ndeen o yottiima wuro mawngo, o tawi engo jiimi e maayo mawngo no feewi. Neddo waawaa taccude ngo, tawa bamaani laana. Nde o yottinoo o jippoyii ceerno gooto. O wii ko o gardo ndaarde ganndal. Ndeen o wondii e ceerno oo fodde duubi, wadi jalawma gooto o yahi teenoyde, o yahdi e almuufe wodbe. Nde o arti, tawi o tunwii no feewi. O jaagi ceerno, mbele ina rokka mbo, o yaha o lootoyoo. Ndeen ceerno oo wii, "Mi yidaa njahaa toon, sabu maayo ngoo ko hodaango. Ndeen tan, o wii ceerno oo, baasi alaa e dum, ko Alla jogii. Caggal nde ceerno gayni haalde, o miijtii ko ceerno mo o yahnoo to mum oo, ko haalannoo mbo koo. Caggal duum o yahi haa o yottii to maayo too, o boortii, o joli. O wayri ombo lootoo, haa bingel Joom Maayo jawlii mbo yahdi e makko. Nde yahnoo haa hiiri, njaatige makko yiyaani mbo, bawdi piyaa, jeeyngal wadaa, wuro ngoo fof diiri, hucchi to maayo too. Nde be njottinoo do daande maayo doo, be tawi doon comci suka o, kono be njiyaani mbo. Hawraa tan ko bibbe maayo ngoo njahdi e suka oo. Doon tan faayre mawnde wadi, be kooti, nde be njottinoo e ceerno, o wii, "Haa! Oo kodo! Hay neddo

anndaa to o iwi; ko jooni wadi duubi tati, amin ngondi, ko nih tan woni ndiyam yahdii e mum! Gila o wii ombo yaha, mi faayiino dum! Mi haalaniino mbo fof; jooni kam ko Alla tan anndi, so tawii ko ngabu nanngi mbo? Walla nih so liingu mawngu yahdi e makko? Alla tan dey anndi!

Dental ngal, gila e almuube, rewbe ceerno fof ngoyii haa cuumtii. Dum woorii noon haa hitaande ndee fiilti. Ceerno mo suka oo jippinoo, o yii suka oo e koydol. Suka oo wii mbo e koydol ngol: gaa e nder maayo gaa, ko jam tan woni gaay. Mido e nder ngaska mawka, jettoode ngoodanii Alla. Mi hebii gaay jawdi haa heewi, so Alla hollii kam duubi jeedifi godfi, maa mi woppite, mi arta to maa, mi naw maa aan e koreeji maa fof wuro amen. Doon tan ceerno feeri gite, tan o faami ko e koydol o wonnoo. Nde o hebi duubi jeedifi suka o woppitaa yeenti. Bibbe ndiyam bee, ndokki mbo jawdi haa heewi : gila e kanje haa e kaalis haa e fof mum, comci, kala ko miiji daa ko foti wonde ngoya neddo. Ndeen o yettii fof, o nawi to ceerno mo o jippinoo oo; o yottii, o salmini. Ceerno jaabii salminaango makko, kono ko e faayre, sabu no yiiri mbo nih, kulol jaggii dum no feewi. Noon suka oo wii: "Hoto hul ko miin woni suka maa, mo jangintuno daa duubi jawtudi dii; so ada siftora, bibbe ndiyam njaadiino e almuudo maa gooto? Ko miin wonnoo". Ko ndeen ceerno oo ummii darii: be calmondiri haa be ngayni. O wii yoo ceerno oo, femmbu

mbo, ceerno ndaari ko femmbiri mbo femmbi mbo haa laabi cer; nde o gayni femmbaade, o wii ceerno oo yoo ndaartan mbo roondotoobe, ndoondoyo kaake makko, ngadda ga ceerno gaa. Nde be ngaddi kaake dee haa be njottii, o wii ceerno oo; hannde mi haalane ko itti mi wuro am koo haa laaba. Ko min biɓbe joyo, miin ngonnoo do galle amen doo: nayo bee fof kecci mi, kadi kambe fof, ko be rewbe; yontidaabe am fof mbaɗi koɗande haa heddii miin; min ne alaa ko haɗi mi waɗde no be mbaɗi nih, so wonaa jiknaabe am ngalaa, tee meere heɓataa debbo. Ndeen waɗi jalawma gooto, njaah mi to ceerno gooto, mbele ndaarana mi, ceerno oo wii, yoo mi yah to wuro mon gah. O wii mi so mi yotiima doo, bii ndiyam, maa naw am, mi wonda e makko duubi jeedifi.

Caggal duum so mi artii, maa mi won joom jawdi. A yii, ceerno! Jawdi ndii. Ceerno o wiinoo kam ndii nani. Ko duum dey laamdo oo feccani mi. Aan e hoore maa, mi yejjitaani ko mbaɗanno daa mi. Jooni noon, mido digano maa, aadan maa gede didi: so welii ma peccen jawdi ndii e pecce didi moni e men fof nawa gedal mum; gedal godngel ngal: ko ndennden jawdi ndii, fawti heen ko aan e koreeji maa fof, ngaron njoodoyo den wuro amen. Ceerno wii dum welii dum no feewi. Kono ko maa yiida e rewbe mum tawo. Ndeen ceerno haalanii debbo jeewo oo, oon wii jabii. O haalani lemmbelaajo oo, oon wii:” Hoto njahen, sabu tumaraŋkaagal welaani. Tumaraŋkaagal wonaa huunde

moyyere.” Ndeen gorko oo wii: “Hol ko tumaraŋkaagal waɗata neddo? Alaa fof mo jamma yoolata, so jam ina heddi”. Sabu kanjo suka oo koo hebi koo, ko e tumaraŋkaagal o hebi dum; aɗa anndi mi nafiino mbo e ko yawti. Debbo oo wii: “Caggal Alla, caggal maa min ngoni.” So tawii mbii daa ko yoo en njah, en njahat. Sabu miin no Alla fotni mi fof, mi diwataa ko mi joom suudu maa tan. Huunde fof ko mbii daa, mi salantaako ma!” Ndeen yahii haa weetii, ceerno noddi suka oo, o haalani dum ko o yeewtidi e rewbe makko koo. O wii suka o: “Jooni mi faamondiri e rewbe am; min kawri e yahdude e maa haa to wuro mon toon.”

Doon be peewni kaake mabbe, be kabbi haa tiifi, be njahi. Nde be njottii to wuro too, suka oo mahi galle mawdo, naatni heen ceerno oo; o itti jawdi ndii o holli jiknaabe makko, been nduwani mbo.

Ittaa Doo Wattaa Dah

Laamdo Puuntaado Haa Foola

Ketto dee, mido haalana on, haa gasa. Ngol tinndol ko tinndol worbe nayo: kambe nayo fof mawnidi, nduhodi (naatdi sukkere suudu worbe). Ko kambe kadi ngondi e nokku gooto. Ndeen be njontii wadde kodande; cadeele mawde kadi be, sabu be ngalaa kaalis, comci

hay ko ɓe jaami ina sattiri ɓe (tiidiri ɓe). Kala ɗo giyii ɓe wonno e saraaji dii wadii hodannde. Ɗeen cadeele ndewii e maɓɓe no feewi. Heen gooto ko baawɗo lummbaade no feewi; godɗo o ko gujjo bonɗo; tataɓo o ko janoowo e rewɓe; nayaɓo oo ko gorko cuusɗo no feewi. Wadi jalawma gooto, ɓe njoyɗini batu maɓɓe: ɓe kawri ebe njaha leyɗeele godɗe mbele Alla ina wadana ɓe moyɗere. Ebe keewi nande gorko keɓal mum, ko e darnde mum. Ɗe kawri so ɓe njahi woto ɓe kul hay batte. Kala fof, no ebe keɓira jawdi yoo ɓe keɓ tan. So ɓe keɓii haa Alla wallii ɓe, ɓe kootii ɓe maha galleeji joodɗi, ɓe ndesa rewɓe labaaɓe. Ndeen ɓe paamondirii e diin korɗugudi, ɓe pini ɓe ndawi. Wadi lebbi sappo e diidi ebe njaha, alaa moyɗere nde ɓe keɓi. Wadi jalawma gooto ɓe ngari e lekki, ɓe keɓi ɗoon ɓe lelii. Nde yahnoo haa ɓe ummii, ngaska mawka ina wonnoo ɗoon e sara ndiyam, ɓe culmii heen, ɓe njawti. Gooto e maɓɓe wii: “Jooni en njahii lebbi sappo e diidi, hay huunde en keɓaani. Jooni so en naatii wuro ngoo, maa mi yeew to cuudii mi, so mi heɓii haa mi heɓindiima laamɗo oo e hoore mum, ndaarta mi, mi wujjitoo mi waalda e makko, so mi nanngaama mi waraama, so mido ubbee, so wonaa mi ubbide e cakkal makko.”

Godɗo oo wii kadi: “Miin golle fof mi alaa, so wonaa nguyka. Jooni mi hultii hoore am e yimɓe ɓee, sabu ɓikkon Aadama ina mboni no feewi. Ko ɗuum wadi ngaccu mi ɗum, haa laabi kono jooni, so en naati wuro

ngoo, mi fuditto, haa mi heba ko nguurdu mi.”

Tatabo oo wii: Mido teskitoo, ngoo wuro wonngo daande maayo. Nde mbayrat mi, alaa fof ko buri kam waawde lummbaade. Alaa fof ko nganndumi e gollal, so wonaa lummbaade. Njif mi ko heddaade doo, mido lummboo, kadi mi taccina yimbe e kaake mum'en. Caggal duum, mido waawi awde lidfi, mi dana ko nguurdu mi.

Gorko cuusdo oo wii: Miin, so goonga, on majjaani do cuusal am yahrataa; mido anndiraa cuusal tigi rigi; jooni mi yahat to laamdo, mi wonda e mum, so wolde dawii, mi yahda e worbe, laamdo waddina mi e puccu, mi habee mi daha maccube, ko hono nih mbadat mi, mi heba ko nguurdu mi. Kambe fof be kaali. Be njoodii haa sallifanaa yoni; be ngummii be naati e wuro ngoo, tawi oon sahaa, galle laamdo oo, ko kootannoodo njillu; ndeen noon, laamdo ko dokkunoodo yamiroore kala jaggaado e laawol ngol yoo adde, hirsee. Ndeen kambe giyiraaabe nayo bee, be njahii haa be badiina wuro laamdo ngoo, be kawri e besngu laamdo oo ina ara, gila e baggi haa e buubaaji, ina cerkita caggal.

Debbo mawdo gooto sooyyii sukaaabe bee, noddii dum'en; o haalani dum'en, wonda laamdo ko biido kala jaggaado e laawol ngol, yoo adde daande mum sodditee. Ndeen debbo oo, hade mum gaynude haalde sukaaabe bee ngoni e dogde ina cuudoo; kono gorko biinoodo ko jaambaaro oo, salii hay wadde taabal gootal, o darii o fanninii e

laawol. Ndeen debbo laamɗo oo arii haa faandii mbo, doon tan o foodi taltali puccu mum darii. Reenoobe debbo oo ngari, haa coddita daande suka oo: doon tan debbo oo wii be: dalee mo haa o haala tawo; so o gayni haalde so on njidii codditon daande makko. Doon tan dental ngal dirtii daccidi be: ndeen suka o haalani laamɗo haa gayni, o wii: ngiw mi koto woddi no feewi. Min ne ummini kam tan ko nanalla; mbii mi yoo mi ar, mi itta kumpa. Ndeen debbo oo jaabii wii: so on naatii wuro ngoo naamndo don galle laamɗo oo njippo don dum. Caggal duum, debbo yawtidi e yimbe mum; kanke suka oo o yahi, o ndartoyi yahdiibe makko, haa o yiiti dum'en, o wii be: miin laawol am laabii; jango so mi finii, so mi maayaani, mi hebat jawdi; so tawi dum wonii, enen fof en kebat jawdi mido wiya on yoo on tiidno. Ndeen debbo laamɗo oo ne, yottiima suudu mum naati; baali kirsaama niheeje ndefaama, o battinaama gedal makko; o yetti berfetti duballewi o hippiri, o yetti o roondi kordo makko, o neldi suka oo. Suka oo e giyiraaɓe mum, jaami jiiri ndii e kala ko arduɗoo heen, haa laabi cer. Doon tan heddii, kanke suka oo, ombo haala:miin kay laawol am ngol ina laabi, sabu alaa ko wadi debbo laamɗo oo neldude mi, nguu kodungu, so wonaa mbele mido ara suudu makko; dum fof, ko mbele so yimbe makko daaniima, mi ara suudu makko; O rokkii kam tigi sifaaji no mido annditira suudu makko nduu. Ndeen yahii haa jamma oo wodfii, suka oo ummii yahi

to debbo laamfo too; nde o, faandiima galle oo ndee, o wuudi, ndeen
rewbe horbe bee nanii wuudaango ngoo, be mbeddii foggol o jaggi;
horbe bee ina pooda haa o yottii, o naati suudu debbo laamfo oo.
Debbo laamfo oo yooigi ndiyam, nawani mbo yoo o looto; ndeen suka
oo lootiima ndiyam e saabunnde haa laafii, debbo oo jaggi suka oo
naatni mbo nder suudu mum be ngondi. Nde debbo oo lootii haa
gayni debbo oo udditi wakannde laamfo ndee yeewi heen huunde
lobbere ko laamfo oo burnoo yifande debbo mum, debbo itti dum
rokki suka gorko oo. Doon debbo o jaggiri suka gorko oo no o
jaggirnoo laamfo oo nih, hono joom galle makko oo. Nde yahnoo haa
pecce jamma, laamfo oo hejitii fayi caggal suudu. Ndeen laamfo
yaltii, fayii to suudu joom suudu mum godfo oo; nde o faandii
uureeki lati ari e makko, o wii: Won naatfo e suudu am nduu. So dum
wona gujjo tan, ko nedfo jaasfo. Dum wadi o fayi to debbo too;
ndeen o yottii, o udditi, o naati, nde o naati gite makko kawri e gorko
oo ina lelii, debbo makko ina boosa gorko oo. Nde debbo o yiinoo
laamfo oo ndee wii ina doga. Doon tan suka gorko oo teeftii e
daande wutte debbo o. O wii debbo o: alaa ko ndogataa sabu jande
maayde nguurndam alaa. Nedfo ko gootol tan maayata. Doon
laamfo noddii watulaabe mum bee, o wii: kabbee oo suka gorko! Suka
gorko oo habbaa.

O wii: Kaɓɓee debbo oo ne! Debbo oo haɓɓaa. Laamɗo fayti suudu mum leloyii ina fada haa subaka, nde jodɗina sariya; nde o jodɗinoyi sariya fof, debbo oo e suka gorko oo fof, ko hirsetee ɓe. Ndeen giy'iraaɓe suka oo nanii ɗum, kono en majjaani gooto ina e nder maɓɓe ko gujjo ɓooyɗo. Ndeen gujjo oo nanii kaan haala ina haalee, o wii: deen cadeele ina wayno ngasii, sabu alaa fof ko njangu mi so wonaa nguyka. Ɗoon gujjo oo ummii, ombo joginoo allaadu; ko nduun allaadu oo gollirta. Ndeen o yettii allaadu nduu, heddii ombo taar-taarna e saraaji galle laamɗo oo. Ndeen o yotti e damal galle ngal, o tufi ɗoon allaadu nduu; ɗoon galle fof ɗaani, o naati, o tawi giy'iiko oo, ina humra ɓoggol; o humti ɗum, o humti debbo oo ne.

Caggal dūm o wii debbo oo: ko dūm woni? Debbo o wii: Miin e oo gorko min njiidii, min njidondiri, mi addii mbo gaay, min mbaaldii so a yii be njaggii min, be kabɓii min, hay huunde ko be mbaɗiri dūm, so wonaa ko on miskineeɓe. Ko caɗeele itti on leydi mon, haa ngardon gaay. So on njabii haala am, suudu laamɗo oo nani: naatee ndu, larwo don ndu haa ndu laaɓa. Kala ko taw don e nder mayru, naw on leydi mon sabu ko Alla rokki on. So oɗon njaha ne kay on ngoppataa kam ɗoo, ko en yahdoobe. Sabu dūum, mi waawaa wuurde caggal giyon gorko oo ɗoo. Oon jamma be mbaali ko rusde kaake laamɗo oo. Kala ko be ndusi be nawa, be njodɗina fongo maayo. Nde be ngayni, be njahi, be noddoyi giy'iraabe maɓɓe wodɓe bee; baawɗo lummbaade oo jaggi kaake dee fof, lummbini dūm'en. O lummbini debbo oo, kadi o lummbini gorko oo; ndeen be mbii nayabo oo: Ko aan wiinoo ko a gorko cuusɗo, hono maa e suusde alaa. Ko jooni kollirtaa cuusal maada; sabu so laamɗo oo finii tawi jamfaama, ko dewnoowo e men konu makko. So tabalde ndee fiyaama an ne ko ndeen kollirtaa ngoraagu maa. Ndarto ɗaa kaɓaa e konu nguu. Ndeen yahii haa subaka, laamɗo yamiri maccuɓe mum bee, yo njah nder suudu too be ngaddoya habɓaabe bee haa kirsee. Nde maccuɓe bee naati suudu nduu tawaani toon hay gooto. Be ngarti to laamɗo too, be kaalani dūm, laamɗo oo yeddi; kaɗum e hoore mum yahi ndaaroyde. O naati suudu nduu o tawi debbo oo e gorko oo fof njahii; o udditi suudu ɗo

o mooftata, kaalis e kaake makko dee fof, o tawi hay nuunu alaa toon. Laamdo yalti, wii: yoo tabalde fiye; tabalde fiyaa, wuro fof wonti oolel gootel. Pucci kabbaa njaggi laawol ndewi e sukaaɓe bee. Nde ɓe paandii, tawi ko ɓe ngaynaani lummbinde; gorko cuusdo oo nde sooyinii konu nguu ina ara kaɗum ne woni e renndinde laaje mum o wii: giy'iraabe makko bee yoo njah; nih woni o huccondiri e konu nguu e mawdo mum'en. Heddi ombo wiya: So ada yidi wonki maa ndeenoo daa, ko dum woni mi woppit maa kootaa suudu ma; so tawii a haabii nguurndam maada, taccaa ngol diidol, ko yaawi min nangu maa min naw maa cuudi amen unonoyaa rewɓe amen. Ndeen o gayinii haalde o wii giyiiko oo yoo heɗo lummbina kedde kaake dee; dum ne hay ko foti no mesalal hoto heddo, sabu ko foti no mesalal so heddiima ko o baroowo dum. Waddu heen haa mi gayna e laamdo oo; ndeen yahii haa booyii, ɓe njii punndi, oon sahaa ko laamdo e konu mum fayi e maɓɓe. Ndeen suka gorko oo huccii e konu nguu, haɓtii dum, o riiwi ɓe laabi tati, hawri e lummbinoowo o gayni rusde kaake dee; o jaggii e jungo giyum lummbinii dum. Laamdo oo ari wulli pucci dii naati e ndiyam hee, ina ndumpoo, doon tan noodi mbii ndanii ko jaami. Oon sahaa debbo laamdo oo ummii dari fongo wongo ngoo, boorti comci mum hebi pok poko lam ina looto; nde laamdo sooyinii debbo oo, beydii haangeede, noon o fiyi puccu makko e ndiyam mbele o addoya mbo. Doon tan nooda modi mbo kaɗko e puccu makko, hay huunde

yiitaaka e makko, so wonaa kaala o fiilinoo ina haya e ndiyam. Juulɗo gooto ina wonnoo e konu nguu, oon wii: koot en, lamminoy en laamɗo godɗo, sabu en potaani joodaade en ngalaa laamɗo. Doon tan ɓe kooti, ɓe lamminoyi laamɗo godɗo. Sukaabe giƴiraaɓe ndaartoynooɓe jawdi ɓee kam ne kooti cuudi mum en ina nawori jawdi haa heewi.

KO TINNDOL KO 'DOO NGOL HAA'DI, 'DOO NGOL TAWI MI KO 'DOO NGOL WOPPATA MI

Ittaa 'Doo Wattaa 'Dah

Fenoobe 'Dido

Oo debbo feni, feni haa addani ɗum wiide alaa fof gorko desoowo ɗum, so wonaa gorko ɓurɗo ɗum, waawde fende. Kala fof ɗo o yii gorko ɓurɗo mbo waawde fende, oon gorko o yaafiima ɗum jawdi dewgal, wonaa mbuudu mum, wonaa gaarawol. Gila tan o haali kaan haala nannooɗo fof, wadti ɗum e haajuuji mum. Kaŋko debbo oo nande fof o nallintu yeewtoobe haa hiira; kono kala gorko gardo, so o fenanii ɗum, oon ronkat fawde heen huunde, dogo yaha. 'Dum woori noon ko juuti, haa gorko gooto nani ɗum, wii: kaɗum ko maa yaha humpitoo debbo oo e ko wiyaa e mum koo, so ina woodi. Gorko oo wii kaɗum nanii kono jabaani, ndeen gorko jaggii laawol huccii to

debbo too. Ombo waddi e puccu makko ombo yaha, ombo naamndoo haa o yottii e debbo oo. Be calmondiri, debbo oo jaggi puccu nguu humi dum, hokki dum ko naami. Ndeen tan be naati e yeewtere haa jalawma oo wodfoyi. Ndeen gorko oo wii, ko o kootoowo, noon tan debbo oo wii jabi; doon do be kaalata, doon tan debbo oo wii: Ko haawnii wadii doo hanke!

Ko deen kaawniide ngoni?

Hanke a anndaa, ko baaba am golli koo? O anniyii, o yetti sallige makko, o juuli, nde o gayni juulde, o yetti jalo makko, o fayi gese, ndeen o yottii tan, o huccani asde bunndu, o asi, o asi haa naange ngee toowti, nde naange ngee toowti, ada anndi no o wadi? O roondi bunndu nduu haa les danke, doon tan o yoooyi ndiyam o hebbini ndu: kayru nih, min njarata jooni!

Gorko oo jaabii wii: Ko dum haawnii! Wall am e puccu am nguu haa mi hoota!

Gorko oo hooti; noon woni gorko waali miijaade, mbele won fenaande arnde dow, ko debbo oo fenani dum koo; sabu duum kanke o meedaa nande neddo yahii ladde, asoyii bunndu, roondiima bunndu nduu artirii dum galle, ruttii wadi heen ndiyam. Heddi ombo wiya e hoore makko mbele baawde Alla ina bura doo haawnaade? Noon o waaldi e miijooji haa weeti. Ndeen o wayri ombo lelii, haa hakkille makko duyuyii e huunde wootere; o fini, o jalli gollude haa jawli, doon o

waddii puccu makko, o fayi to debbo too. Ndeen yottii debbo oo jaɓɓii mbo jaggi puccu nguu humi, rokki dum ko jaami. Nde o gayni naamde, ɓe puɗɗii yeewtere maɓɓe. Noon ɓe ngoori, ɓe ngoni heen, haa ndaari hiirde, gorko oo wii: ko heɓnoo on hanɓi koo, hono mum heɓii min hannde.

Debbo oo wii: ko heɓi on?

Gorko oo wii: Wallaahi ko heɓi kam koo, ina metti mi no feewi: giyaam gooto lubii mi sumalle mum, mbaɗ mi heen ndiyam, ndawdu mi heen gese. Nde njottii mi ndee liggu mi sumalle oo e lekki, turii mi mido rema. Nde yahnoo haa ɓooyi domka jaggi mi, pay mi e sumalle hee mbele mi yara. Nde njottii mi taw mi mooyu jaami nguru sumalle oo haa laabi woppii ndiyam dam ina liggii e lekki kii; Yeew aan e hoore maa no dum way mettude, sabu duum mi jeyaa sumalle oo.

Debbo oo wii: Hol no mbaɗ daa an ne?

Gorko oo jaabii wii: No mbii daa baaba maa roondi bunndu haa cuudi mon, ruttii wadi heen ndiyam; miin e hoore am ko noon mooyu nguu jaamri nguru sumalle oo woppiri noon ndiyam dam ina liggii e lekki kii. Debbo oo wii: Mi jaɓanii ma! Mi tawii so goonga, ko aan ɓuri kam waawde fende! Gila nde puɗɗii mi yiide fenooɓe, mi yiyaani hono ma. Mi tawii ada waawi ɓamde mi dewgal. Ko nih woni gorko oo resi debbo oo.

Itta Doo Watta Dah

Tinndol Faatumata Manna e Joom Weendu

Ndeen hitaande yooro wadiino. Maaje dee, beeli dii, caalli dii fof njoori. Waadere ndiyam, woni ko ummotaako dow asamaan saama e leydi. Domka mawnii juutii. Laamdo leydi ndii noddi yimbe mum fof batu mbele be yeewa feere, no ebe kebira ndiyam. Woodi do be nani beelal mangal: ndeen laamdo subii e watulaabe mum gooto wii:

-Ndaar yimbe kanum e tumbude haa keewa be ndoondoo, ndaar kadi daabaaji njahon to beelal ngal nanden ngal; so wonaa duum enen fof domka halkat en. Oon batula wiyetee ko kaliifa, doon oon ummii, o ndaari sukaabe sellube, semmbolinbe, kam e daabaaji celludi, be tiindii to beelal too. Be njahi, be njahi haa be ngodfoyi hay tobbere be kebaani. Ndeen be njokki e yahdu maabe, haa be njottii e haayre mawnde, ko Alla buri mawnude, kanke kaliifa oo rabbi e dow haayre hee mbele o yeewa so maa o yii weendu nduu. Ndeen o rabbi o sooyyii to woddi beelal ngal. Doon o jippii, o ardi sagataabe bee keedi caggal makko o tobbi to weendu too. Nde yahnoo haa be njottii, kaliifa turii wii ina yara; tan jiiye makko njaddi, heddi ombo sijna. Hakkille makko addi wonde maa taw joom weendu oo jabaani hokkude mbo o yara; doon tan kaliifa toyyi daande eewnii wii:

- Mi jaagima joom weendu dal am mi yara;

Joom weendu nduu o jaabii wii:

-Mido dal maa njaraa kaliifa, kono min ne mido wii maa huunde wootere: so tawii laamdo oo rokkaanii kam biyum debbo oo, hay gooto yarataa e weendu hee, so wonaa onon. So tawii o jabaani rokkude mi biyiiko debbo oo, on ngontaa hebde doo hay tobbere.

-Mi jabii jooni noon daccu, mi yara, miin e wonndiibe am bee fof. Ndeen joom weendu oo wii jabi daccude kaliifa e wonndiibe mum njara.

Be njarii haa be domditi, be kebbinii tummbude maabe haa keewi ndiyam be kooti.

Nde be njottinoo kaliifa badini tummbude dee laamdo o, o wii: min ngaddii ndiyam dam, kono joom weendu oo wii so tawii a rokkaani dum Faatuma Manna o resa dum, enen fof ko domka jogori warde en doo, sabu duum en ngontaa yar e weendu hee.

Kaan haala naati e nofru Faatuma Manna, ko doon tan Faatuma Manna jaabii wii:

- So tawii ko, o naamndii koo ko nih foti nde keben ndiyam, mi jabii o resa mi. Abada banndiraafe am maayataa domka walla kalkoo.

Ndeen Faatuma Manna gaynii haalde ndiyam ina beydoo saraade.

Wuro meedaani hebde mbellamma haa foti nih. Heddi tan ko Faatuma Manna, nawee to weendu too. Gayi kirsaama, teewu muudum liiraama, lacceeje unaama, sukaafe rewbe e worbe cubtaama mbele nawa joombaajo hurtoyoo. Gede dee fof ina wadaa e juude kaliifa

sabu ko kam wonnoo nelaarɗo joom weendu oo. Duum woni goomu nawooɓe joombaajo jaggi laawol fahde weendu; ndeen ɓe njahii haa ɓe njottii weendu nduu ɓe njippini Faatuma Manna, ɓe nduttii.

Nih woni Faatuma Manna, joodii, joodii e daande weendu haa tampi, alaa fof mo o yii. Nde yahnoo haa jamma, o darii ombo eewno.

-Hol to mbaalat mi?

Woodi ko jaabii mbo wii mo: Duu mbaalataa!

-Hol duun?

-Duun e hoore mum!

Duun tan Faatuma Manna heɓi huɗo lelii daanii. Alla wadi, Faatuma Manna hurtii ma, hay huunde ko jiibi duun, so wonaa hay waktu gooto yiiyaani gorko mo humdanaa oo. O woori noon haa o jibini, miijo addi

yoo o naw bingel makko ngel wuro o holloya banndiiko en. Doon tan o wii: Afa waawi daccude mi, mi nawa bingel am ngel, mi holloya dum banndiraabe am?

Gorko oo jaabii wii: Afa waawi nawde cukalel ngel kolloyaa banndiraabe maa baasi fof alaa e duum. Caggal nde be paamondiri Faatuma Manna jaggi laawol, nde o yottii wuro mabbe ndee; banndiraabe fof njalti, njabbii mbo, ina njab-njabtondira cukalel ngel. Nde yahnoo haa wadi balde seeda, miijiiko gooto ina wonnoo doon, oon wii maa yahda e makko. Ndeen Faatuma Manna wii: Ar njeh en, mbele afa itta mi e yeeweende. Ko nih woni o yahdi e miijiiko; nde be njottii o wii mijiraado o, wattu hakkille e cukalel ngel mi ndaaroya ndiyam mi ara.

Hade Faatuma Manna artude cukalel heddii ina woya, ina woya tan ko gasataa doon tan mijiraado debbo oo haabii woni e fiide ngel ina haalda e maggel ina wiya: ngel janta ngel hikka! Adani haa hannde a meeda yiide baaba maa, yumma yaha tan heddo afa wara mi gulaali! Hay o gaynaani haalde, haa o yii gorko toowdo naati suudu nduu, ina boorni comci daneegi. Doon tan gorko o hebti cukalel ngel e juude makko, o wii suka debbo oo: Ko wadi afa fiya cukalel ngel? Ndeen Faatuma Manna artii yii cukalel ngel e juude gorko oo; gorko o hebbitii wii, Faatuma Manna hol to gorko maa woni?

Faatuma Manna hebbitii wii: Mi anndaa nih! Sabu mi meeda fawde e

makko yitere.

Gorko oo wii: Ko miin woni gorko maa! Ko miin kadi woni joom
weendu nduu!

Ndeen woni nde Faatuma Manna meedi yiide gorko mum doon kadi o
boorni cukalel ngel comci daneeji, o heddodii e maɓɓe doon.

Sammunde e Wojere

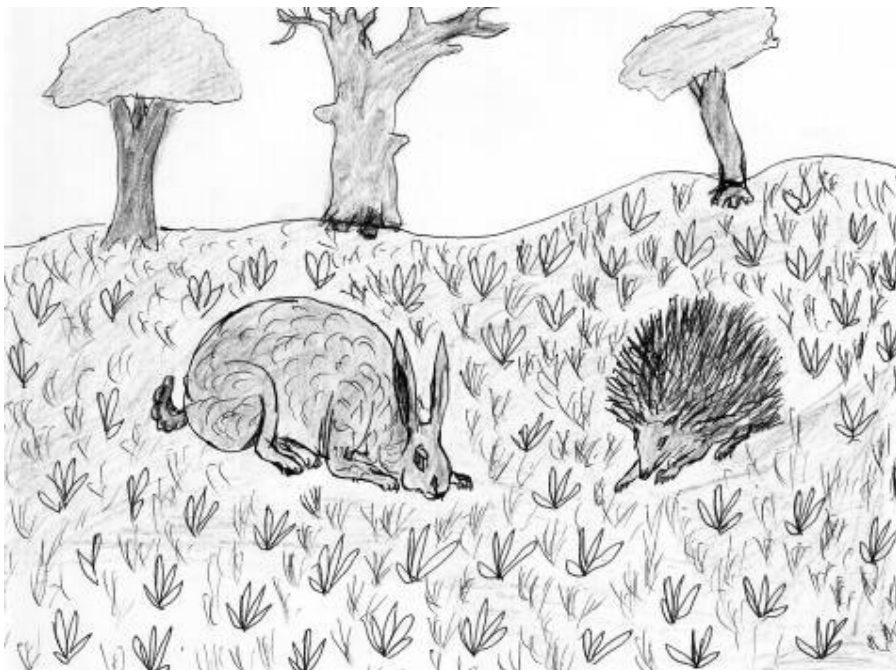
Wadii jalawma gooto, bojel fini ina dawa, haa hawri e Sammunnde.

Doon ɓe ndenndii laawol; ndeen yahdu maɓɓe juutii bojel wii: Giɗo!

Hol no mbiyete daa?

Sammunnde jaabii wii: Mido wiyee Sammunnde! An ne; hol no
mbiyete daa?

Bojel wii: Mido wiyee Kodo!

Ƴe njokki yahdu maɓɓe haa ɓe ngodɗoyi e nder ladde. Ƴe njehi haa ɓe njottii wuro, ɓe njottodii e tampere mawnde. Ndeen ɓe njippoyii galle keettudo caggal wuro, mbele ɓe ndaɗa ko ɓe ɗaami e ko ɓe njari e ɗo ɓe lelii. Ƴe ndokkaa ɗoon, ɗo ɓe cuurii nde yahnoo haa hiiri, ɓii njaatige maɓɓe ari addani ɓe hiraande. Oon wii: Jam hiiri e mon? Ƴe njaabii mo, ɓe mbii: Jam hiiri e maada!

Suka oo wii: Joom wuro ngoo, wii lahal ɗiiri ngal yoo hobɓe totte!

Ƴe nangi lahal ngal, ɓe njodɗini; nde yahnoo haa yonti eɓe ɗaama, bojel wii Sammunnde ndee ɗaamataa heen, sabu lahal ngal ari, ari ko e innde Kodo. Sammunnde naati fitina tikki, ɗuufi fayi dow, heɓi lobbudu suudu joodi, heege ina ndaara warde ɗum; bojel heddii ina ɗaama ɗiiri mum, haa gayni ɓe lelii. Bojel ɗaanii haa watti harde; kono Sammunnde ronki ɗaanaade, sabu heege, ronki renndinde gite. Nde yahnoo haa ɗum haadi, Sammunnde wii tuu alaa, taa alaa, so tawii nde ummaaki tan, nde maayat. Nde Sammunnde anndunoo bojel woni ko e harde tan, noon woni Sammunnde ummii ɓoornii comci, nde naati e ladde, nde naati e gese janande; ɗo nde joodii e nde aastoo aawdi, ɗoo gila e ɗammbi, haa e butaali e nde hela tan e nde ɗakka.

Nde yahnoo haa Sammunnde haari, nde fayi ɗoon e beelel nde yari haa nde ɗomɗiti nde fayi wuro. Nde Sammunnde yottii, ɓoori comci bojel jodɗini, ruttii heɓtoyi lelnde mum lelii. Tawi ɗum fof bojel

tinaani heen hay huunde.

Nde yahnoo haa weeti, wuro fof finii dawii, moni fof ina wiya ngesa mum bonnaama. Joom wuro en ndewi e batte Sammunnde haa njotti to jippunde hobbe too; nde be njottii be ndarii e damal mabbe, heddi ebe mbiya hobbe mbonnii gese mabbe, bonannde ndee mawnii no feewi, gulaali pindini bojel, bojel giddii, darii wii: hol ko bee mbadata doo?

Ndeen Sammunnde wii, kaɗum dey ko jooni fini, kono ina anndi yimbe bee ngonaa weltiibe; sabu duum kaaldo e mabbe fof, ko hobbe yennata. Duko ngoo moddii no feewi, doon joom wuro ngoo wadi nelaado yoo yah noddoya hobbe dido, waalbe doo hanke bee; gila nelaado oo runtii bojel jogii miijo ko kaɗum wadi bonannde ndee, sabu comci mum ina keewti gila e hudo haa e kebbe; alaa ko heddi so wonaa bojel fiyee cabbi. Ndeen nelaado oo ne suudaani bojel, o wii bojel iirtii gese dee fof! Dum ne sarya mum tan, ko maa o fiyee looci. Nelaado oo noddii Sammunnde, wii: No foti looci bojel haani fiyeede? Sammunnde wii yidaa jaadiido mum fiyee, kono ebe mbaawi meednude mbo teemedde didi laawol. Nde be njehi haa be mbii e be piya bojel; bojel wii yoo be ndaro tawo, haa tuunnoobe ngara tuunnaabe tawo. Nde tuunnoobe ngarnoo, bojel turii yari, ndeen bojel tuutii tuuti tan ko niiri ko meeri. Sammunnde kaɗum ne totta lekki kii yari, tuuti yakitane bananku, gabbe makkaari, haakooli. Ndeen be njii

ko Sammunnde ndee tuuti koo, ɓe mbii: Jooni kay en njiitii gujjo men.
Ndeen nelaarɗo oo naamndii bojel, hol no foti jaadiido maa o fiyetee?
Ndeen bojel wii: Hoto burtinee! Piyee mbo laabi teemedde tati tan.
Sammunnde jaggaa fiyaa haa lammi. Caggal duum bojel e
Sammunnde njaltinaa wuro. Nde ɓe njehi haa booyi Sammunnde
hawri e wayluɓe, nde wii: Wayluɓe, maccudo am nana ara caggal, ina
roondii bifirde am mbayla so on kawrii e makko ɓame bifirde dee, ko
miin rokki on, so o saliima njaggee mbo teett on e juude makko. Nde
bojel ari haa wii ina wirtoo ɓe, wayluɓe ɓee noddii bojel mbii: Bojel
hoto njahat aa? Bojel wii: Mido dawa! Wayluɓe ɓee mbii: Kaliifa maa
rewii doo wii ada ara caggal so min kawrii e maa yoo min ɓam bifirde
ndoondi daa dee. Hade mabbe gaynude haalde bojel wii ina dogo;
doon tan ɓe catii bojel ronki dande laawol. ɓe njaggi bojel ɓe tayi
noppi mum, ɓe dali dum yahi.

Bojel dogi arditoyi Sammunnde, wii kapum ne maa yobtoo, sabu duum
ko Sammunnde tan, foti gollude dum dee golle. Doon do bojel
dogata haa hawri e sukaaɓe wayluɓe ina njaha waano. Bojel wii ɓe:
Maccudo am ina ara caggal ombo jogii kuree haa heewi, so on kawrii e
makko, njaggee kuree dee, nawon ko miin rokki on; so o saliima
teettee!

Sukaaɓe ɓee ndarii haa njii Sammunnde ina ara. Sammunnde yottii,
ɓe mbii Sammunnde ndee kaliifa maa wii, rokkii min yoo min ɓam

kure gonde e maa dee. Sammunde faami bojel ko tuufiido dum, wii ina dogo. Sukaabe be catii nde, njagginde, coli kure dee haa laabi, goppi henndu ina wutta e terde mayre. Dee golle de bojel wadi mettii Sammunde no feewi. Doon tan Sammunde dogi hawritoyi e waanoobe wodbe, nde wii: On njaaraama, sadi e mon! Bojel nana ara caggal boccitii ko e juude waanoobe. So on njii ngel tan on ngandittu sabu noppi didi dii fof ko ko ta'aa. Hade Sammunde gaynude haalde fof tawi waanoobe naatanii feewnitaade. Ndeen bojel arii haa wii ina benna, be njaggi bojel be mbari dum. Ndeen tan Sammunde summbi mbelamma, haa ko doon waawi haafde. E nder oon mbelamma, dawaadi waanoobe bee ina dukka Sammunde nde gite; booytaani mum tan, di njani e Sammunde di cidondiri dum.

“MO LUMMBAANI HOTO JAL JOOLIIDO”

GORKO MAW'DO LAAM'DO E 'BIYUM

Laamdo gooto wadiino jalawma mum. Hannde noon o mawnii no feewi. Biyiiko woni doon, gonal makko nder suudu haabnii e mum no feewi. Wadi jalawma gooto, o noddii sukaaabe giy'iraaabe makko bee fof, o wii dum en: jooni feere tan ko ceert en e mawbe men bee, egg en kodoy en nder ladde; mah en toon gure de njid den fof. Ndeen sukaaabe kediiima haala makko njabii ndewii e makko. Be njehe, be

kodoyi nder ladde, ɓe jallata ko fijde, ɓe mbaalata ko fijde. Ladde fof heewta oljo-oljo gila jalawma haa jamma. Wadi jalawma gooto ɓii laamɗo oo hirsi nagge; o wii ombo yidi huunde wootere; ndeen dental ngal naamndii mbo wii: Hol ndeen huunde nde njid ɗaa? O wii: Mido yidi nguru nagge kirsu mi nge; leelaani jale woote nangaa, hirsaa, huttaa, comci nootaa; nih woni ɓii laamɗo ɓoornaa. Ndeen o wadɗiima puccu makko heddii ombo yaha ombo arta, ombo hollira, heddii ombo wasoo fedde makko, ombo wiya: alaa fof jontaado haa foti no makko. Alaa fof kadi baawɗo ɓoornoraade nii comci, wonaa gila dow asamaan haa fayi les oon alaa; o holli naange ngee e hoore mum, alaa ko waawi e nguru hee haala asamaan haaletaake. Ndeen nguru jallii e makko ko kecco, hono makko weltaade alaa; yahi haa jango e mum nguru fudɗi yoorde haa jaddi e daande makko; heddii ɓii laamɗo ina woya, fedde makko ne darii, ina woya haa ɗum noot-nootondiri, ɗum woni oolel. Heddii eɓe mbiya ɓii laamɗo men nana maaya!

Ɗoon woodi biido tay'en nguru nguu! Ɗe ndaari so ɓe tayii nguru nguu ɓe naworat teewu makko e hoore mum. Ndeen noon ɓe nganndii ɗum gasirtaa nih tan, ɓe yeewi gooto e maɓɓe yoo yah noddoya baaba makko ara. Oon yahi wullaade baabiraado oo toon, yottii wii: Yaawno ɓiya nana maaya!

Ndeen Laamɗo yottiima, yii ɓiyum, yoori jaleede. Ɗoon tan o wii,

sukaaɓe ɓee yoo ndoondo giyum juuba dum e caanngol hee. Ndeen sukaaɓe mbadii feere Laamɗo ndee, ɓe ceeki nguru nguu, ɓe itti ɓii Laamɗo maɓɓe oo. Nde yahnoo haa nguru nguu ittaa e makko, o wii giy'iraaɓe makko ɓee, hono sukaaɓe ɓee yoo eggu koota to baabiraaɓe maɓɓe ngonni too.

Hol ko Addani Maayde Niɓɓidde?

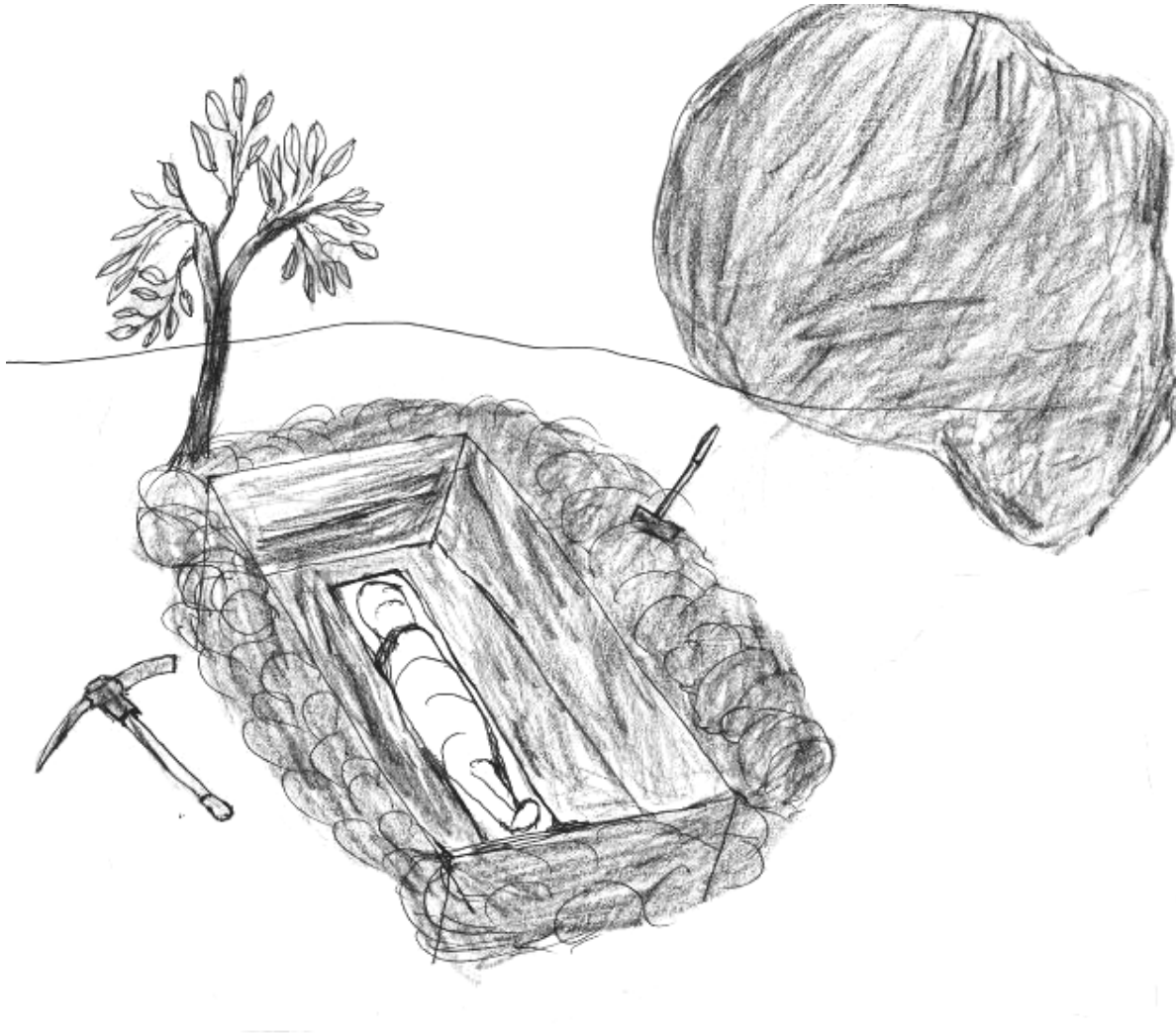
Wadiino sahaa, maayde yahatnoo ko ina yirloo, tawa ko e peendi. Maayde aratnoo ko e yimɓe jooddoo e mum'en, wiya gooto e mum'en, "Ngar mi ko naworde ma; yaawno!" Ndeen tan Maayde itta wonki neddo mo toddi oo, yaha laawol mum.

Wadiino jalawma gooto e jalawmaaji, mawɗo gooto Baylo ina gollatnoo e mbayla mum, ombo wondi e bingel makko. Cukalel ngel ko kam jogii bifirde dee. Ndeen Maayde naatii e nokku maɓɓe gollirɗo oo wii, "Mawɗo Baylo, mbiyetee mi ko Maayde, kadi njid mi ko gooto e mon."

Ndeen tan Mawɗo Baylo oo wii, "Ndaardu hakkille maa, cuɓo daa, foofto tawo seeda e dow joodorde ndee ɓurataa feewnitaade."

E nder diin konguli, o heli ɓiyiiko oo yitere (maandini) yoo beydo wifde jaynge ngee. Doon tan o beydii hejaade e bifirde makko. E dow duum ceebeendi njamndi pawanoondi e dow jaynge ngee woji wii coy.

Doon tan e cemmbe, Baylo itti njamndi lokniti yitere kodo mum.
Ndeen tan Maayde dogi, ina wulla o laatii maleyka dokko. Nde o yottii
to Joomiraado e dokkere makko, o wii, “Joom am, ndaar no o puuydo
fuuntiri mi, haa wadi mi nih. So a ndartanaani mi feere haa mbaaw mi
timminde golle am, 6e mbattinta ko warde mi.”

Gila ndeen, Alla niɓɓidini Maayde. So ina ara en njiyataa dum.

Demmba e Bojel Ngonti Remooɓe Nebbe

Hikka ɓe piɓii aadi cehilaagal, kadi ɓe cooda gese diɗi takkondirde. Nde yahnoo haa ndungu faandii, ɓe piɓii aawde nebbe kambe diɗo fof. Lebbi diɗi caggal mum, nebbe pudii, laayde. E nder lewru tataɓuru nduu nebbe piindi haa nannditi e mbedon Alla; Demmba noon e dee baawde, sago mum ko yoo riddu mbedon Alla kon, noon tan o ferti piindi ndii fof e nder ngesa makko. Doon tan o dogi, o fayi

to bojel, haalande dūm ko o golli koo. “Bojel! Mi warii mbedon Alla ngonno kon e jebbe am kon, dūm noon yaawno mbaɗa no mbaɗ mi nih.” Bojel nde faamnoo mette Demmba ɗee wii, “A jaaraama; maa mi wad dūm ko yaawi!”

Jonte seeda pawii heen, jebbe belɗe yiide, peeji e nder ngesa bojel. Nde yahi haa ɗe jonti sufɗe, bojel wii joom suudu mum yoo defan dūm, heen ndefu mbelngu. Kaɗum e koddiifo mum (hono joom suudu Demmba).

Ndeen nde joom suudu Demmba tawnoo jaamdu nduu ina safi haa ko ɗoon haadi, o wii joom suudu bojel, “Hol no mbaɗir ɗaa dūm? Miin hay huunde mi sojaani hikka.”

“Dum ne hay huunde, mbedon Alla kon ɗaccu mi e nder ngesa am baa ko koon ndokki mi ɗee jebbe. Mbele a anndaa ko koon mbedon ngontata jebbe?”

Nde yahnoo haa Demmba arti, debbo mum naati fitina, “Aɗa foti hersude, a aawii jebbe a ronkii sonɗe hay huunde! Ko maa Alla e bojel nde nguuraa! So goonga a jaraani hay yidde!”

Ɗiin konguɗi, mettii Demmba no feewi. Ndeen tan ciyaba ndaartii no feewnirii haa itta mette ɗee, o ndaarti no ombo heɓira bojel. E dow ɗuum, o hebbini hunuko koo fof jebbe, o yahi o leloyii caggal suudu bojel, o heddii omo uuma. “Ko ɗee dille ngoni?” Bojel heddii ina wiya noon. Ndeen tan o yaltii, o tawi Demmba ina haayɗo, ina talloo, ina

wulla, ina wiya, “Sehil am, ar wall am, tinno yurmo mi! Hunuko am fof heewi yiiyam.”

“Hollu am seeda – – Eeh, ko dum woni?”

“Ko dum yiiyam penndidam. Mido tampi no feewi.”

E nder njurum, bojel yetti takkere mum naatni e hunuko Demmba, doon tan Demmba artiri niiye mum. Bojel wulli, “A tayat juude am!”

“Ko duum tigi mbadat mi, so a haalanaanii mi feere no mido hebira mbellama joom suudu am.”

“Mi jabii. Jango subaka, maa mi nawe nokku do ada heba mbellama. Kono tiidno woppit pedeeli am. So a nanii gertoode joggi tan aran am njahd en.”

Nde yahnoo haa pecce jamma, Demmba kam e hejaade, yahi findini gertoode mum woni e habde e mum'en haa njogga –

Doon tan o yahi, o findinoyi bojel yoo ummo gertoode njoggii.

“Ummo! Gertogal am joggii!”

Doon bojel jaabii mbo wii, “ Ngonnoo mi ko e hoydude, o won gonnodo e habde e gertoode mum, mbele ina njogga, “Jooni kay, mbatt en so en nani rewbe nayeebe ina dojja.”

Doon tan Demmba e mbaadi ngonndi yahi ina nuura, yetti conndi nomoko ulloyi e suudu esum, doon tan o hejii o yahi kadi to bojel. O wii bojel, “Esam fof e waawde weetndorde foddiima dojjude.”

“Ngonnoo mi nih ko e hoydude, won do puuydo ullata nomoko

unaako e suudu esum. ‘Dum noon en padat haa weetndoogo nde keblano den yahde.’ Demmba e haaɓre mum yahi fayi fudnaange do cafal naange ummortonoo caggal hayre doo, o huɓɓi doon lewlewndu mawndu. O diirani kadi bojel o wii, “Eeh bojel, mbele a yiyaani fudnaange ngee no lewɓirta?”

“Mido sikki ko jeynge huɓɓaa to fudnaange too.”

“Hum! Demmba woni e sabɓitaade, ko mi jogordo jaamde ma so a jokkii e seknoraade mi.”

“Mujjo! Mido wii maa jooni duwaawu maa jaabee. Maa dan ko ada weltinira joom suudu maa.”

Jooni kay fajiri keppananoondi ndii arii. Sehilaabe njaggi laawol njahi ɓe njahi haa ɓe njottii karwal, doon ɓe tawi ɓoccoode ina njoowii haa heewi. Tan Demmba jorii wii ina diwa, kono bojel reentini mbo wii, “Dee ɓoccoode ko jinne mawɗo hoore mum ina wiiyee – Brisi – Ko kanum mooftide doo, en jaagoto mbo yoo o rokku en heen. So en mbaawi nehtaade, ina laaɓi mi maa en keɓ weltaare.”

Nde ɓe naamndii Brisi, doon tan o firti feccere e ngalu makko. O wii, “Kala e mon baawɗo limde ɓoccoode dee e nder taaɓe am tati, ko kanum jeyi fof – oɗon limra gooto gooto.”

Ndeen tan Demmba wii, “Ah! Brisi, moyɗo daccu mi idoo!” Demmba naagii. Doon tan Demmba fuddii limde e demngal jaawngal, ombo limira gootel gootel, demngal ina logga, haa o yottini sappo e jeenayi.

Yontii bojel ina lima. E demngal laaɓngal cer daande dow bojel limi e taaɓe tati, “Sappo noogaas, capande tati, capande nayi, capande joyi.” O ndaroyii teemedere e capande tati! Doo kadi o nawii raay. Hol kadi no miijooji ngaddirta, jaɓɓungal Demmba. So yottiima ciyaaba joom suudu mum.

GORKO KIROOWO

Wonnoo ɗoo ko gorko gooto, kiroowo e Laamɗo wuro. Gorko oo e Laamɗo oo ina njidfondiri no feewi. Kono gorko oo ko kiroowo debbo mum. O hoolaaki hay gooto e debbo makko oo. Laamɗo oo ina yidi

debbo oo, ombo wadti yitere e debbo oo; gorko oo kiram mum ina mawni no feewi, addani mbo eggude wuro ngoo, o yahi o hodoyi nder ladde mbele ombo hisa, o heddoroo debbo makko.

Ndeen wadii dumunna. Laamdo oo fuddii wadde nelaabe e nel-
neltaabe fahde e gorko oo, yoo wad feere o arta e wuro hee. Kono
gorko oo jabaani; ndeen gorko oo wadii lebbi sappo e didi, kanum tan
e debbo mum e nder ladde hee; Laamdo nelii, winndii batakeeji, o
umminii seernaabe, haa e yimbe moyyube fof njahi mbele tefa gorko
oo e debbo mum mbele ina ngarta e wuro hee, kono ronkaama.

Ndeen dum tiidirii Laamdo oo. Laamdo fodani kala fof baawdo artirde
gorko oo e debbo mum; ombo rokka dum cowe sappo e nder jawdi
makko. Ndeen gorko gooto nanii kaan haala; oon gorko ummii ko to
woddi ari do Laamdo doo. Nde gorko oo ari salmini Laamdo. Laamdo
salmitii, bismii mbo; doon gorko oo wii, Laamdo: mi nani won sehil
maa jaltudo wuro ngoo, hodoyi nder ladde, jooni ada yidi o arta e
wuro hee; kono a ronkii. Laamdo wii dum ina woodi! Gorko oo wii
kadi: mi nanii kadi a fodii kala gartirde be, ada rokka dum cowe sappo
e jawdi maa hee. Laamdo wii: duum mi haali dum, ko dum kadi
mbadat mi. gorko oo wii: miin mido waawi artirde be, haa doo e wuro
hee. Laamdo wii: Ada waawi mbii daa?

Gorko wii: Eey! Laamdo wii: Hol fof no mbadataa?

O wii: No mbad mi fof humpataa hay gooto, wonaa a wii so be ngartii
ada rokka kam cowe sappo e jawdi maa hee! Laamdo wii: Mi haali, ko
duum kadi woni ko mbadat mi, etee so a wadii dum, maa mi rokke

hay biyam debbo ndesaa dum. Ndeen gorko oo wii, Laamdo yoo munan dum feewnitoo; balde tati caggal duum woodi maaydo e wuro hee. Weeti subaka mum, gorko oo ari e Laamdo wii dum: ko mi jahoowo addoyde gorko oo e debbo mum, e oo jamma; jooni njid mi ko ndokkaa mi mbaalu mbele mido waawa gollude ko ngollat mi koo. Doon tan Laamdo oo itti mbaalu totti mbo; nde o hebi mbaalu nguu ndee, o hirsu mbaalu nguu, o hutti, o yetti koyngal, o sinndi, ko heddii e mbaalu nguu fof o defana o jaami. Ndeen yahii haa jamma e nder pecce jamma, o fayi genaale, o ubbiti maaydo oo, o tayi koyngal mum gootal o nawi nder suudu makko o jodfinoyi toon o soodi lamdam o wadi dum e mbasu makko; o dacci haa yimbe fof lelii daanii o yetti koyngal neddo oo, ngal o fiili dum haa gasi o naatni e nder mbasu hee, o saawi lamdam dam e tekkere o wadi e jeyba makko, o sinndii labi makko, o roondii kaake makko o fayi nder ladde to gorko oo e debbo mum. Ndeen o yahi haa o sooyinii suudu gorko oo ina lewɓa, kono o yii ko e ndu uddii. O teeni ledde o fayi e suudu hee. Nde o yottinoo o fukki dongal makko, o jawlii uddoode suudu nduu, o weddii too boggol uddoode ndee tayi, ndeen o naatii suudu, o baarii e jaalal hee; o tawi ko gorko oo e debbo mum ina lelii ina cuddii wudere mum'en, ebe ndaara mbo e cereeli wudere ndee. Ndeen o hubbii jeynge haa o gayni, o yaltini koyngal mbaalu nguu kadi, noon o duppi haa benndi, o wisi heen lamdam o fawi, dow mbasu makko o woni e

naamde. Ko o gollata koo fof gorko oo e debbo mum ina ndaara do lelii doo. Dum yawti o foodi koyngal maaydo ngal, o fawi ngal kadi e dow jeynge hee, doon o nani gorko oo e debbo mum ina mbiya: en ndanii bone! Hannde kay en mboni!

Ndeen gorko oo ittii koyngal neddo ngal, tawi o duppii ngal, haa ngal benndii, o fawi ngal e dow leydi mbele angal buuba. Heddi ombo nokka lamdam ombo wisa e dow gorko oo e debbo mum, doon tan gorko foocci seeda wii debbo mum: o wisii e men lamdam dam peeje men mbonii!

Doon tan debbo oo ne wii: en mbooraama ko en naameteebe! Ndeen tan gorko bisoowo e mabbe lamdam oo wii: Lamdam dam yonaani sabu duum teewu nguu alaa lamdam dakmataa! Noon tan o nokki jungo makko haa heewi lamdam, o wisi kadi e dow mabbe, heddi ombo jagga labi makko ombo wooga dum e haayre mbele eki wela tayirde. Doon tan kulol jaggi gorko oo no feewi, heddi ombo ndaara no o dogiri; noon woni o guyyii e jaalal ngal o dogi. Gorko oo rewii e makko haa tampi, dum woni o ruttanii debbo oo; nde o yottii, o tawi debbo oo kulol ina jaggi dum haa ronki dogde. O bami yiye mbaalu dee o weddoyii, o yetti koyngal neddo ngal o ubboyi; ndeen o gayni wadde duum fof, o ari e debbo oo, o wii dum: Yettu kaake maa haa njeh en!

Debbo oo roondi kaake mum, be ndeggondiri. Gorko makko heddi

ina doga haa yottoyii galle Laamdo oo. Ndeen o yottiima, o tawi
Laamdo ko daaniido, ko deenoowo mum tan, wonnoo e damal hee;
duum woni o darii damal Laamdo oo ombo woni boliido haa laabi.
Nde deenoowo Laamdo oo yii mbo nde wii: Hol ko yani e maa?
O jaabii o wii: Hay huunde!
Oon kadi wii: Hol ko boldu maa nih?
O wii oon kadi mbele a yiyaani noppi am dii fof ko lamdam?
Suknaabe njeedido ngari to amen too hanjki jamma, be kebii naamde
yimbe nayo, be naamorii debbo am oo ne. Ko duum addani mi dogde
haa ngar mi gaay. Ndeen Laamdo haalanaama haala kaa fof, Laamdo
itti wutte e tuuba fof hokki mbo, nih woni o yotti mbo. Gorko goddo
oo yaabani Laamdo haa salminoya dum, oon wii: Gorko oo artii!
Ndeen Laamdo oo yeewii gorko kiratnoodo oo haa o yeewtindii ma
dum O wii: Mande ngar daa? O jaabii, O wii: Hanjki! Hol ko heb maa?
O jaabii, o wii: Suknaabe njeedido ngarii to am too hanjki; be naamii
yimbe haa heewi dum ne, be ndarii ebe yakka yiye maabe; miin e
debbo am, min tinaani, min maataani, haa min njii afe mbisa e amen
lamdam mbele ebe ndaja no be naamiri min, duum woni min ndogi.
Laamdo oo wii: Hoto debbo maa woni? O wii: Debbo am be naamii
dum. (Tawi o annda gorko oo addorii debbo makko to Laamdo too.)
Doon Laamdo yamiri yoo debbo makko oo adde. Nde debbo oo
addaa Laamdo wii gorko kiroowo oo: Ada anndi oo debbo? Gorko

kiroowo oo wii: Ko oo tigi woni debbo am oo! Laamdo oo wii: Mbele
wonaa a wiino debbo maa jaamaama? Gorko kiroowo oo wii: O
jaamaama kay!

Laamdo oo wii: Wadde o artu?

Gorko goddo oo wii a haalii goonga, sabu maaydo wuurtataa, ko
debbo maa jamfi maa. Ko batte makko eggin maa, hodnoy maa nder
ladde, kono nde wulnoo nde a woppu mbo ndog daa. Ko nih woni no
gorko kiroowo oo artiri wuro. Noon woni Laamdo noddi gorko goddo
hokki dum ko fodatnoo dum koo. Caggal duum gorko oo ruttii, hooti
wuro mum'en.

Fowru, Bojel e Rawaandu Ladde Nayeeru

Wadii jamma gooto, tawi hiiri e nder ladde hee, hay poolel wullataa,
hay colel sirkataa, kala fof, kaaloowo nuurmoto daande les. Alaa fof
ko saabi duum, so wonaa ko rawaandu ladde wonnoo ko sellaani. Rafi
oo tampinii ndu, haa kulle ladde fof kuli. Ndeen rawaandu ladde nduu
wadii nelal fahde e kulle ladde dee fof. Rawaandu ladde nduu wii yoo
kulle ladde dee fof, kawru do mum doo, mbele jawu mum nguu ina
yeewee, sabu dum lorii ndu no feewi. Ndeen daabaaji dii fof ngummii
ngari nootitii e noddaango rawaandu ladde. Kanje fof de ngoppi
golleeji majji haa heddii bojel; ngeel woni ngel araani. Ndeen bojel

hawrii e fowru; bojel wii fowru, miin noddaango rawaandu ladde nduu woppintaa kam haaju am, sabu miin ngesa am, nani doo mi gaynaani remde, mi woppataa ngesa am ndungu ina dada mi. Ko woni goonga nih mi bonnirtaa haaju am batte jawu makko oo, ko kanjo buri anndude, miin mi wonaa cafroowo jawbe. Mbele nih won baawdo safrude rawaandu nayeeru?

Ndeen yahii haa batu oo joodiima. Rawaandu ladde nduu haali; ndu holliti be no jawu oo tampinirindu nih. Nde rawaandu ladde gayni haalde ndee wii: jooni heddi ko moni e mon fof haala safaara mo anndi ko ina ittana mi jawu am oo.

Mbaroodi ndii wii: Alaa fof ko woni jawu oo, so wonaa yidde teewu no feewi. Nooro wii: Alaa fof ko woni jawu oo, so wonaa o jabataa lootaade e nder maayo hee. Waandu wii: Alaa fof ko woni jawu kaaw oo, so wonaa ko tendi tan keewi e mum, haa wontani dum nato-nato. Kono nde fowru yetti kongol, nde tawnoo ko buri fowru famdude hakkille alaa e kulle hee fof, ko fowru wattindii haalde, ndeen fowru wii: Kaaw jawu maa oo sellataa, sabu duum a naywii no feewi, oo jawu ko jawu mangu wonaa goddum. Nde fowru gayni haalde koo rawaandu ladde naati fitina no feewi. Doon ndu wii, yoo fowru nduu batto haa ndu holla ndu, ndu naywaani, doon tan ndu wii ko maa fowru badoo haa ndu siirta dum. Ndeen fowru hulii, ndu heddi e ndu naago yaafuya. Ndu wii kadi: Ko bojel nih e hoore mum wiinoo yoo mi

haal ko kaal mi koo. Heddi e ndu yaha e ndu arta; a ndu jaago yoo rawaandu ladde nduu yaafo ndu. Ndeen rawaandu ladde nduu wii yoo bojel addoye. Ndu yeewi daabaaji tati burfi yaawde dii njahi di ngaddoyi bojel. Ndeen ngel arii, rawaandu ladde nduu wii tan maa yana e maggel. Ndeen ndu wii bojel: Hol ko wadi a jaabaaki noddaango am? Ko aan kadi wii fowru mi naywii kadi jawu am oo sellataa?

Bojel jaabii, wii: Kooni ko fowru famdi hakkille; alaa fof ko fowru haalantee haa faama! Kaaw aan e hoore maa ada anndi mi waawaa wiide ma dum. Fowru kay haaldi dum ko haa renndina en! Miin mbii mi ko mi naanii cafroowo mawdo, kono oon woni ko nokku goddudo. Dum woni mbii moo mi mido yaha to oon mbele ara safru maa haa ummo daa e ndee leinde. Mi haalanii mbo, oon cafroowo ko baawdo golle mum, no feewi sabu ombo woowi hay safrude dawaafi ladde nayeeji, saka noon aan suka kecco oo jawu mo ngondu daa oo ko huunde weebnde do makko. Jooni mi yahii mi artii nokku oo ina woddi ko duum wadi dee balde fof ko e laawol ngonnoo mi. Alla newnii laawol ngol, mi addorii hay safaara oo, jooni kay a sellat kono a yeewat nguru fowru keccu, mba daa dum comci boorno daa! Ndeen fowru nduu nanii dum tan kulol njaggi ndu, ndu wii ina dogaa; doon tan kulle kenii catii ndu, njaggi ndu heddi rawaandu ladde nduu ina fiya ndu haa lammi; caggal duum be lelni ndu be kirsi ndu.

Badɗo Boggol e Daande Mum

Wonnoo doo ko gorko gooto, oon gorko meedaa hebde hay bingel gootel; alaa fof no o wadaani mbele ombo heba biɗɗo. Wadi jalawma gooto o yahi to ceerno, nde o yottinoo, o itti pilgol makko o haalani ceerno hono ko addi mbo koo. Ndeen ceerno wii yoo o fad haa o

leloo o ndaarana mbo. Nde yahnoo haa subaka, ceerno oo wii: Alaa fof no mbaaw daa hebirde biidfo so wonaa ndes aa debbo bofo.

Ndeen o nani haala ceerno kaa, o wii: So tawii ko duum tan wadataa cadeele. Ndeen o naatii e gure dee ombo naamndoo, to suka debbo bofo tawetee heen; woodi do o nani suka debbo bofo, o naamndii haa o yiiti; o yottii, o itti pilgol makko, o yottini jiknaabe suka debbo oo, wonde alaa ko itti mbo nokku makko arde gaa, so wonaa batte biyiiibe debbo oo. Ombo yidiri suka debbo oo dewgal. Doon baaba mum suka debbo oo wii: So tawii a ummiima nokku a arii haa doo, ada ndaarta biyam debbo dewgal mi salantaako ma, mi rokkete. Kono biyam oo wonaa baawdo no feewi, sabu aan e hoore maa a yii no o wayi. Duum woni ko pammintu maa mi, ko biyam debbo oo alaa koyde waawaa daraade saka yaha yooogyde, saka noon daroo una.

Duum woni gorko jaabii wii: Dum fof dey alaa cadeele, mi jabii; mido waawi unande mbo, mido waawi yooogande mbo, min kay so tawii ombo waawi joodaade e kaatane o defa tan gasii, haaju am humtii ma.

Ndeen tan yumma oo wii: O waawaa daraade, o yaha nokku kono so tawii tan ko joodaade defa ko duum tan o waawi, min kulaani toon; sabu miin e hoore am so mi sellaani ko kanke e hoore makko defata.

Caggal nde gorko oo hedii yumma mum suka debbo oo, o wii: Mi faamii no feewi. Noon woni be mbii gorko oo jooni kay ada waawi yahde peewnitoyo daa, so tawii a feewnitii ma ngaranaa debbo maa.

Ndeen gorko hootii, feewnii suudu mum lawfi kaake mum yooqi loofe mum; o ndaari gawri, o uni, o soodi somuyaaji, o teenoyi ledde, o hebli fof, haa timmi. Duum woni e dumunna gooto dabbo dewgal ngal wadaa; debbo oo addoyaa, hurtinaa.

Kono gila debbo oo jaayii e suudu hee, hay gooto meeda yiide debbo oo e saraaji dui. Ko kanke gorko oo wadata huunde fof, badinta debbo oo defa. Noon be ngoori haa timmi lebbi sappo e didi, yimbe bee cikkitii debbo oo ko reedu. Kala do njahru daa a nanat debbo bofo oo ko reedu. Ndeen gorko oo fadii haa anndi debbo mum oo teddi, o yahi haalanoyde jiknaabe debbo oo, debbo makko oo ko cowiido. Doon yumma mum suka debbo oo, ari haa tawi biyum ko reedu teddu; o hooti, nde yahnoo haa lewru debbo oo darii, be mbayri ebe joodi haa baaba mum suka debbo oo ari. O wii: Alaa fof ko addi mi so wonaa kabaaru suka debbo oo; jooni lewru makko dariima. Njidi mi ko daccaa mi nawa mbo to neene makko mbele ina toppitoo mbo, haa o yottina e dow jam. Ndeen gorko oo nanii haala baaba mum suka debbo oo, o wii: Debbo oo ummotaako doo, ko foti no taabande, ko doo o wonata haa nde o njibini fof; kala fof ko hebi mbo mido daroo heen haa do Alla haadni fof, so o hebi hoore makko ma mi yettu bingel ngel mi wamba ngel. Wadi jalawma gooto ebe njoodi haa muusalla hebi debbo oo. Ndeen tan gorko yahi noddoyde yumma mum suka debbo oo. Noon woni debbo oo ari wondi e biyum

haa hebi hoore mum; o jibini bingel gorel. Ndeen dum hebi yontere, be njaggi mbeewa, be kirsi e innde suka. Ndeen dum bennii debbo mawdo oo, hooti suudu mum. Suka mawnii haa duhii ma, kedde (caggal) mum yumma makko dajani bidde goddo dewiro makko. Be ngoori noon ko juuti, kono waktu fof tiidalla ina e maɓɓe, jalawma fof ina bura jalawma jawtudo oo tiidde. Ndeen suka oo yonti sagata gorko, wadi jalawma gooto, o noddii baaba makko. O wii: Baaba ada anndi hannde a mawnii no feewi, neene am kadi ko bofo, jande fof, tampere e cadeele men ina beydoo, ustotaako, jooni mido yidi ndokkondir en hakkillaaji; nangu jungo am jahd en e leydeele goddude, nawaa mi e laamdo mbiyaa ko mi maccudo maa, ko a gardo yeeyde mi. So tawii a hebaani laamdo oo, nawaa mi to Pullo jogiido jawdi, hono daabaaji haa heewi. Duum woni mbecciraa kam dum, kala fof ko keɓ daa heen jaggu kootira dum nguurdon aan e neene am. So a yahii, miin mi heddo doo fodde duubi didi haa duubi tati, so mi juuti balde; ndeen mi joodo haa gondiido am oo woowa mi, hooloo mi, ndeen woni mi dogo, mi naata e nder ladde. Duum woni mi ndarta artude; kala fof ko mbaaw daa naworde ko dum woni ko wuurnata en.

Hol fof no mbaawirta dum? Ko miin jibin maa, wuurnu maa haa no pod daa nih; miin kay mi yiyaani ko wadi, mido yeey maa batte cadeele!

Ɓidɗo oo wii: Baaba mido yidi mbaɗ en noon mbele eden cuuroo!

Baasi fof alanaa kam heen!

Baaba oo wii: Jooni kay ko aan ndaarata, so tawii aɗa waawi huuɓnude ɗum, miin ga bange am gaa mi yarlitii ma e ɓernde am laaɓde cer.

Ɓidɗo oo wii: Mido waawi!

Noon woni baaba oo e ɓidɗo njaggi laawol mum'en. Baaba ardiima ɓidɗo rewii heen, haa ɓe njottii laamɗo gooto. Baaba oo salmini laamɗo oo, o wii: Laamɗo tedduɗo mi arii, mido addan maa kabaaru lobbo, oo suka ko maccuɗo am, adan mido joginoo, hannde hay ko ɗaammi mi alaa, jooni mi arii yeeyde ma maccuɗo am oo.

Laamɗo oo wii: No foti ko jeeyataa kam mbo?

Baaba oo wii: Jooni kay a wallat kam, ko mido wuurda fodde duubi sappo.

Laamɗo wii: Mi jabii, noon laamɗo hokki mbo comci sappo, nayi sappo, beyi sappo, baali sappo e kulle godde jeyaade e ngalu mum.

Ɖuum woni gorko oo jaggi laawol mum hooti, nawori jawdi mum.

Wadi dumunna daabaaji ɗii o heɓi ɗi njibini haa heewi. Ndeen suka oo heddiima e jungo laamɗo oo ina golla, ina heddi e wonde maccuɗo, ina hesa huɗo, ina teena ledde, ina rema, hay so laamɗo oo ina yaha nokku ko suka oo jaggata taltali puccu nguu. Ndeen suka oo woori noon e nder galle hee, haa timmi hitaande, haa ɗum woni duubi ɗidi. Ndeen yahi haa suka oo anndii galle laamɗo oo, wuro ngo

fuddiima hoolaade dum, watti ko kala no o wela o wadat. Ko nde o wela o yaltata, ko nde o wela o artata; o woori noon haa dum daji duubi tati, haa naatani duubi nayi. Duum woni o dacci haa yimbe fof daanii; o habbi puccu laamdo oo, o waddii haa o yalti, o hartii ngu, o yahi haa o wodfoyi. O habbi puccu nguu e lekki hade yimbe laamdo oo rewde e batte teppe mabbe. Noon woni o jaggi laawol o nalli yahde haa jamma tawi mbo heen. Dum woni o nabbi e lekki o lelii; haa subaka. Ndeen weeti, o jaggi kadi laawol ombo yaha haa jamma, kadi tawi mbo heen, noon woni o nabbi e lekki o lelii o daanii haa subaka. Nande palawma tatabo oo, o nalli yahde kadi nde jamminta tawi o naati wuro mabbe; duum woni o lelii sara wuro doo haa o nani geeye ina juulee, o naati wuro ngoo. O naati galle mabbe, ndeen jiknaabe bee njii mbo kebtini mbo njabbii mbo. Ndeen tan jiknaado oo holli mbo ko heddino e jawdi ndi be kebnoo e jungo laamdo ndii. Duum woni be njokki e wuurde e ndiin jawdi.

Fowru e Bii Mbeewa

Subaka gooto beyi wuro kumtaama oori; botel ngel oordi e majji. Ngel nalli hakkunde bey dii engel fola; ngel nalli fal-falnude, angel yaha a ngel arta. Nde yahnoo haa njofgol yonti ngel faljondiri e beyi dii ngel yantoyi e sefre wonnde kadi. Ndeen joom sefre'en be njii ngel

keddi ina paltoo ngel; ndeen ɓe paltiima ngel, ɓe ndiiwi ngel, ngel jaggi laawol mbele e ngel hoota. E oon saha tawi fowru kanum ne ina ummii to dow haayre too; doon tan fowru hawri e puccu ina dura, noon tan Fowru sonngi puccu, jaami; ndu jaami haa ndu heddi. Ndu resi kedde mum; caggal mum tan fowru ndu hawri e ɓotel ngel; tuuyo jaamde beeyel ngel ari e mayru, no feewi, kono oon waktu reedu fowru ina heewi haa ina ndaara seekaade; sabu duum ko doon tan ndu seerti e jaamde puccu haa ndu heddi.

Noon woni fowru ndaari ɓotel ngel, wii: Hey ɓotel to njahat aa?

Botel ngel wii: Won mo kiironoyat mi!

**Fowru wii: Mido yidi kaalanaa mi goongaaji tati, so wonaa duum mi
naamete!**

Botel ngel wii: Duum kay so tawii ko duum tan ina weebi!

Fowru wii: Ko aan kedii mi!

**Botel ngel wii: Go'o – so mi anndiino, mido hawra e maa, hay gooto
yiyataa mido rewa ngol laawol;**

**Didi – so a daccii kam, mi hootii, mi haaltanoyi beyi dñi, mi hawrii e
maa di mbiyat ko mi penoowo!**

Fowru wii: A haali goonga!

**Tati – Fowru, do ngon daa doo kaa kaardo, haa mbattu daa aade, so
wonaano kaa kaardo tawatno kaa naam mii kam!**

**Fowru wii kadi: Wallaay a haalii goonga Botel! Kono mido wasiyo maa
hoto reftu e ngol laawol jande wonnde, hoto fof ar ga haayre gaa
waktu futuro, so mi hawri e maa jande wonnde mbiy aa a anndaano.**

**Doon tan fowru jokki laawol mum. Botel wii: Ko miin tan weli tiinde
hannde, heddi engal diwa a ngel fola.**

Ittaa Doo Wattaa Dah

Bebbe Yaaya

Wadiinoo e jalaade cadeele kebii gorko gooto. O sattiraa haa O ronki

ko ombo wuurnira bikkon makko. Alla wadi, ombo joginoo biɓɓe diɗo; wadi jalawma gooto o noddi be o wii: Hannde ko on sagataabe! Jettoode ngoodanii Alla, eden poti yottude Alla no feewi. Alaa fof ko noddir mi on hannde, so wonaa mi haalana gooto e mon fof feere no wadirta mbele Alla ne wadana dum moyɗere no ina wuurda.

Biɓɓe bee, mbii min nanii, min jabii; duum woni be unanaa njoobaari maɓɓe: ndi wadaa dakke (kodde walla cobbal); moni e maɓɓe fof roondii booto mum. Ndeen be njahii, be njahii haa be tampi e laawol ngol; be kebi lekki be cakkii les mum, mbele be keɓa fooftaade.

Mawniraado oo wii mijum, addu njoobaari maa ndii, naam en heen seeda tawde ko aan woni mijiraado, mbele dongal maa ngal ina ustoo teddude, hade maa yaawde tampude. Duum woni suka oo addi njoobaari mum badini be jaami. Ndeen be kebii foofde seeda be ngummii, be njokki e yahdu maɓɓe. Ndeen be ngori noon balde keewde, ebe njaha, kala nde be keydi ko njoobaari mijiraado oo tan be naamata; wadi jalawma gooto hawri njoobaari mijiraado oo gasii, o wii mawniraado oo: Jooni kay ko am koo gasii, addu ko maa koo naam en!

Ndeen mawniraado oo wii: Hay mi badaaki tawo? Ko saabii dum?

Mijiraado oo wii: Mbele wonaa ko aan wiinoo yoo en naam, ko am koo so en ngayni naam en ko maada koo?

Mawniraado oo wii: Miin kay ko mbii mi koo ko mido heddi heen haa

jooni. Maa mi hokke ko ada jaama, kono ko maa ndokkaa kam yitere maa nde.

Ndeen mijiraado oo heddi, ina jaango mawnum mbele rokka dum ko jaami tawa loraani; kono ronki. O wii: Jooni kay mi alaa feere wonnde, ko alaa e sago, sabu so wonaa duum heege warat kam. Dum noon loknit yitere am nani!

Noon mawniraado oo bami labi mum lokniti yitere mijiraado oo. Dum woni o itti tamande cobbal (kodde) o rokki mijiraado oo jaami. Caggal nde o lokniti yitere mijiraado oo ndee, muusalla tampini mbo, watti suka oo ina yaha tan ina woytoo. Laawol ngol juutii, be njottaaki, suka oo heydi no feewi kadi; be njoodii mawniraado oo, yaltini njoobaari mum ina jaama. Doon tan cukalel ngel wii mawniraado oo: Mido jaagori maa Alla rokku am mi jaama, sabu heege ina ndaara warde mi. Mawniraado oo wii: Gedel gootel dey, so tawi ada rokka mi yitere maa wonnde ndee! Dum woni suka oo jokki e jaagaade mbo, yoo tiinno o walla dum tan. Alaa fof no suka oo jaagoraaki; kono mawniraado oo salii. Feere alaa, so wonaa o loknita yitere heddiinde ndee. Duum woni cukalel ngel jabi yitere mum heddiinde ndee ina loknitee. Mawniraado yetti labi kadi lokniti yitere ndee. Heddi suka ina wulla, ina fettoo, ina talloo, muusalla ina ndaara warde dum. Mawniraado oo wadii ko yidnoo, woppii mijum; o jokki e laawol makko; hay rokkude mijum ko jaami. Suka oo e

muusalla mum heddiima e laawol. Doon o jalli wullude e fettaade, ombo nyaaca leydi. No Alla wadata, rewbe dido ina ndawatnoo, been nani gulaali suka oo, be payi e suka oo. Noon be mbii suka oo: Ko ngoyataa cukalel?

Suka oo jaabii wii: Ngoyat mi ko mawni am soli gite am, dacci kam e nder ladde!

Rewbe bee mbii suka oo: Hoto woy, so tawii ko gite dee tan, amin njogii lekki mum, maa min ndokke cafraa gite maa haa mbattaa yiide. Doon woni rewbe bee naati e ladde hee be itti lekki kii, be bidi e gite suka oo. Oon sahaa lekki kii tampinii suka oo, muusalla oo beydii, jiilol jaggi mbo haa libi mbo e leydi; noon o lelorii haa juuti, muusalla oo usti. Ndeen o tawi gite dee ngarti e nokku mum'en, o watti yiide. Heddi suka oo ina yotta Alla ombo duwanoo rewbe bee e maaybe mum'en. Heddi rewbe bee ina mbiya: Alla joom baawde yoo jaabo duwaawu. Noon rewbe bee mbii suka oo: Jooni ummo njagg aa laawol ngol gootol. So tawi a yottiima wuro ngadoto daa yottaade ngoo, laamdo gooto ina doon ko o gumdo. A yahat haa njotto daa mbo. So tawi a yottiima, yettaa lekki ngumtinoowi kii toɓɓa e gite makko, ngumtinaa mbo. So a wumtinii mbo maa o yeene ko ada wuurda. Caggal duum suka oo yotti be no feewi. O jaggi laawol fahde to laamdo too. Nde o yottinoo ndee, o tawi reenoobe dido ina ndarii e damal he. O jaagii been yoo ndokku mbo o yiida e laamdo oo; been

reenooɓe calii, mbii: Aan suka kecco oo, min daccataa ko wayno maa
ina yaha haa ina yottoo laamɗo oo. Suka o wii ɓe: Won safaara njogii
mi so mi safrii mbo o ummoto e jawu makko oo. ʼBeen mbii yoo o
naat. Nde yahnoo haa o fuddii taabaade, o naati ɓe njaggi suka oo ɓe
kippi ɗum, ɓe pii suka o haa ronkiti daraade; tan haa joom suudu
laamɗo o hawriti heen, oon wii ɓe: Hol ko ngel cukalel wadi haa ko
odon piira ngel nih? Ndeen suka oo jaabii wii: Alaa fof ko mbaɗ mi so
wonaa mi jaagi ɓe yoo ɓe daccu mido jogii lekki, mido yidi yiide
laamɗo oo, mi safrana ɗum gite mum, mbele ina watta yiide. Debbo
laamɗo oo nani haala cukalel ngel wii ɓe: ʼDalee o naata! Naw on mbo
haa to laamɗo too. Ndeen suka oo yottiima, wii: Laamɗo oo: Alaa fof
ko addi mi, so wonaa haa mi safra gite maa dee!

Kaa haala ardi laamɗo oo no koyɗol nih, sabu ɗum o wumi hakke
duuɓi capande tati, alaa fof ko o wadaani o ronki, o sirii dow o sammii
les, alaa ko gasi. Oo suka tawee tan ko kam tan ari safrude mbo, ɗum
maa jaran mbo huunde fof. Ndeen suka oo wii yoo laamɗo oo lelo,
fortoo. Ndeen laamɗo leliima, suka oo yetti lekki wadi e yitere
wootere, laamɗo wulli, nde tawnoo ina muusi. Ndeen reenoɓe ɓee
nani gulaali laamɗo ɗii; ɓe ndogi ɓe ngari, ɓe njaggi suka o ɓe ngoni
e fiide ɗum. ʼDoon ɗo ɓe piyata suka oo, muusalla oo ustii, yitere
laamɗo watti yiide, o yii reenoɓe makko ina njaggi suka oo ina piya,
O wii ɓe: Ngoppee! Suka oo, hoto hay gooto memtu mbo, kala e mon

memɗo mbo godngol maa mi yaɓɓu e daande mum. Noon ɓe ngoppiiri suka o. Suka oo yetti lekki kii bidi ɗum e yitere wonde ndee. Ɗoon kadi laamɗo fetti wullaango, reenoobe ndiiri payi e makko, ɓe njottii, ɓe njani e suka oo, ɓe ngoni e fiide ɗum kadi. Ɗoon tan muusalla oo ina buubira seeda, laamɗo darii woni e fooyaade, hawri e gite peerii. Ɗum woni o yii eɓe piya suka oo, ɗoon o wii ɓe: Oo suka ina safra mi oɗon piya ɗum, jooni mi yananaama ko laamɗo gumɗo ɓurani on haa hannde on ndaɗaani e sarya mum. Ko mi taɗoowo koye mon dee! Ɗoon tan o wii yoo reenoobe ɓee ngadde! O yotti suka oo no fewi o rokki suka oo sawru nayi, sawru baali, sawru beyi. O rokki ɗum kaalis, kanje, comci haa heewi; o fawi heen. O hokki suka oo ɓiyiiko debbo yoo o ɓam ɗum dewgal kadi o rokki ɗum feccere e njiimaandi makko; noon pucci mbaɗɗaa suka oo e dental mum haa koota leydi mum. Ndeen o ari haa e damal ɗoo o hawri e gorko gooto garɗo yelaade. O yeewi gorko oo haa yitere makko ɓenndi e gorko oo, tawi oon gorko ko mawniiko oo e hoore mum woni ɗoon. O wii yoo maccube ɓee mbaɗɗin gorko oo e puccu sabu endam bonat tan kono seerataa.

Itaa Ɗoo Watta Ɗah.

Wonnoo doo

*Amin mbada ngel doo deftel e jeese mon
mbele keɓon ko ndiiwtirdon miijooji uddooji
hoore. Ko wonaa duum ko wuurtinde hanƙi
men sabu yonta hannde ina domɗa hanki.*

Il était une fois

*Nous métons sous vos yeux ce petit livre
pour vous aider à vous débarrasser de vos
soucis. Par ailleurs faire revivre notre passé
car la nouvelle génération a soif du passé.*